

DUŽIJANCA

subotički dvotjednik

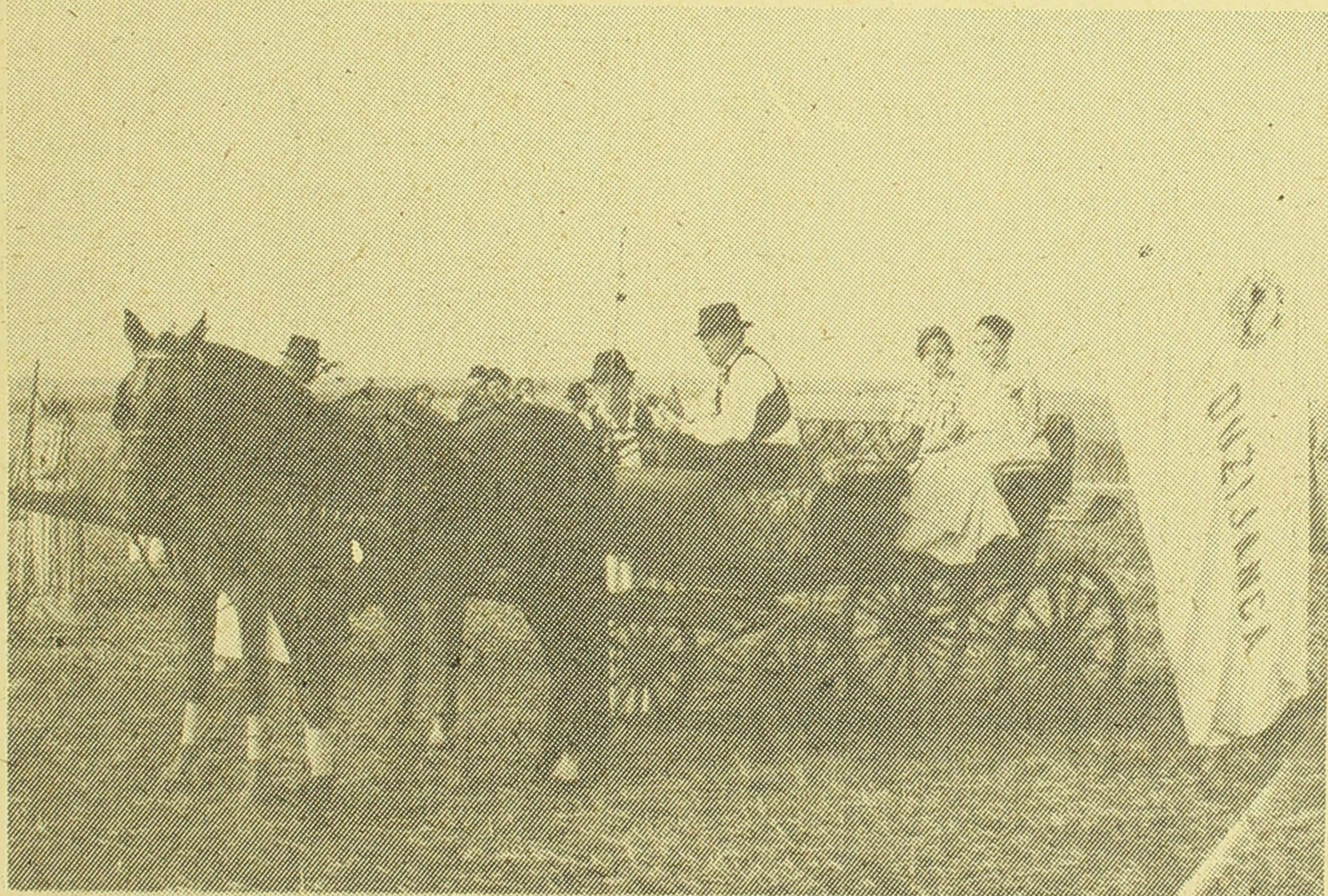
Godina 1. • Broj 3 • 13. kolovoza 1994. • Cijena 0,50 para

DUŽIJANCA '94

Dužijanca je prastara narodna, poglavito obiteljska svetkovina u nas. Tijekom desetljeća i stoljeća radost, veselje u svakoj suratarskoj obitelji prigodom uspješnog okončanja žetve dijelili svikako članovi obitelji tako i risari (žeteoci).

žetvi predvodili sveone što su u okviru svetkovine Dužijance došli zahvaliti se Bogu.

Godine 1968. organizira se i „gradska” Dužijanca. U usporedbi sa „crkvenom” razlikovala se potome što se svečana povorka kroz grad održavala

Brižno prateći tijek žetve, domaćin je, razumljivo, spremnodočekao svečanost. Hladilo se piće, domaćica ili reduša jeokončavala kuhinjske poslove, a kada bi bandaš izvijestio domaćinada je žetva završena, veselje je moglo početi.

Dobar poznavalac običaja Hrvata) Bunjevaca, preporoditelj ivoda, čuvar njihove kulturne baštine) svećenik i župnik najvećebunjevačke župe u Subotici Blaško Rajić) odlučio je da se dio ovihlijepih običaja zajednički svetkuje. Zahvaljujući tome, 1911. godine su u nas prvi put izabrani bandaš i bandašica, koji su nasvetoj misi zahvalnici posvećenju uspješnoj

zadnjeg tjednesday mjeseca, dok se ona u crkvi svetkovala 15. kolovoza, na Dan Velike Gospe.

Tako podijeljena Dužijanca svetkovana je, dakle, na dva usporedna kolosijeka pune 24 godine.

Godine 1993. u nastojanju da se Dužijanca priređuje u što izvornijem obliku dolazi do objedinjavanja „crkvene” i „civilne” svetkovine završetka žetelačkih svečanosti. Tako Dužijanca u svom „razvoju” pamti tri datuma: 1911. 1968. i 1993.

Bela Ivković

Odata pošta Balintu Vujkovu

ZAHVALA VELIKANU

Delegacija Simpozijuma posvećena liku i djelu Balinta Vujkova na čelu sa predsjednikom Organizacionog odbora „Dužijanaca '94” Lazom V. Hajduk dana 10. kolovoza po-

PROKLETA AVLIJA

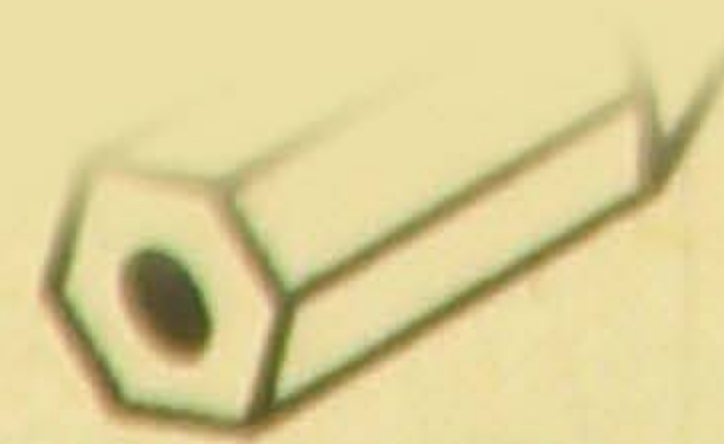
Čudna briga, u normalnome svijetu teško razumljiva, balkanskog čovjeka za mjerenje svega, pa i Zemlje, ovih je dana dobila svoju još čudnovatiju završnicu. Došlo je, ili se bar tako javnosti želi prikazati, do razmimoilaženja ljudi, nekoć s istim ciljem i na istom poslu, koji su bili zaduženi za određivanje granica jedne nam zajedničke avlije.

Uzrok nesporazuma u igri mjerenja, dakako, uvijek se pokazuje u onome KOLIKO! Bojeći se da im ne bude pretijesno, zajednički su slutili i s mukom rješavali njezinu veličinu. Ne točno unaprijed utvrđena, zbog nedostatka dobrog proračuna i različitih aspiracija mjerača, naša se avlija pokazala tiješnom i za nas same. Mjeračima iz Beograda dozlogrdio je neposluh mernih megalomana, onih s Pala, pa je moralo doći do raskida. Beograd je odmjerio svoje, u nj se ušančio, a nestašne Paljane nagradio pregrađivanjem avlije, uspostavljanjem granice na Drini. Pokazalo se, opet i ovdje, tko treba koga slušati, tko je glavni geometar.

No, pitanje granica ostaje otvoreno. Nije li ovaj potez razgraničenja samo licemjerna postupak Beograda, koji već mjesecima moli za oprostaj grijeh skidanjem sankcija međunarodne zajednice, ili čvrsta volja Predsjednika da ovome nemjerljivom ludilu stane na kraj, ili ...

Tomislav Žigmanov

Kruha i slobode

Da li smo mi umorni od politike ili je politika digla ruke od nas, odgovor može doći, kako se stvari odvijaju i događaju, samo iz prednaučne fantastike. Do tada, preostaje nam da ponovimo A.Kamija: u svijetu "više nitko neće biti slobodan osim čuvara zatvora koji će morati još zatvarati jedni druge" A duh luta, kultura trpi, ali se potreba za njom budi. Istinske vrijednosti ne prolaze, što daje nadu da civilizacija nadržaste svoje slabosti i preživi.

Upravo ovih dana u Subotici u pripremi Organziaciongo odbora „Dužijanca 94” održan je simpozij posvećen velikanu naše književnosti i istničanom poznavacu duše i jezika Bunjevaca Balintu Vujkovu.

Na simpozijumu govorili su subotički pisci i drugi poznavaci njegovog opusa. Svojom raznovrsnošću, referati i usmjena izlaganja doticali su i, pokretali široku lepezu pitanja, iz tog neprocjenjivog narodnog blaga dovedenog do umjetničke perfekcije, koje je Vujkov nesebično skupljao obradio i darovao svom narodu, određivši mu svojim djelom visoko i trajno mjesto u kulturi svijeta

Ako bi pokušali naći zajednički nazivnik simpozija, onda bise on možda slikovito mogao iskazati: djela B. Vujkova ne samo što nas zadužuju, bez obzira kom narodu pripadamo, nego ona imju za Hrvate-Bunjevce snagu zvijezde vodilje koja nepogriješivo vodi ka sačuvanju njihovog kolektivnog pamćenja, održavanju senzibiliteta i mentaliteta. Na čudesan način, na način bajke, njegova djela povezuju vrijeme prošlo i buduće, spajaju i stvaralački umiruju mikro i makro svijet koji je u nama i oko nas.

To veliko djelo, samo po sebi ne može nestati, ali ukoliko se želi sačuvati identitet Bunjevaca na severu Bačke, gdje je i samo svjetkovanje Dužijance njihov prepoznatljiv znak bitisanja, onda se ta riznica narodnog blaga pohranjena u tomovima njegovih knjiga, mora na stvaralački način osadašnjiciti. U protovnom ne samo da će pod naletom vremena zalutati nego će biti i pometeni.

Obaveza organizatora simpozija je da mnoge prijedloge iznešene na ovome skupu konkretizira, oživotvori i opredijeli.

Na taj način kruh, sloboda, politika i kultura oplemeniće prolaznost trajanja. – Svijet možda time neće biti bolji, ali život ispunjen kulturnim vrijednostima biće daleko podnošljiviji.

Vojislav Sekelj

Velika Gospa – „Gospojina”

Sveti marijanski blagdani više-manje slave Marijino sudjelovanje u djelu otkupljenja. Zato su njezini najstariji blagdani Gospodnji blagdani Blagovijest (25. ožujka), Prikazanje Gospodnje (2. veljače), Bogorodica Marija

(1. siječnja). Veliki Marijini blagdani nastaju nakon efeškog sabora (431. godine). Tada nastaju blagdan rođenja (8. rujna) i blagdan uznesenja (15. kolovoza). Svakako među najveće blagdane spada upravo ovaj: blagdan uznesenja – Velika Gospa. Crkva vjeruje da je Bezgrešna Djevica Marija dušom i tijelom prenesena u nebesku slavu. To je konačni završetak kozmičke povijesti i sudjelovanje u nebeskoj slavi preobražene materije. Tako je Ona slika buduće Crkve svetaca u Nebu, ali i uskrsnuća i sudnjega dana.

Zanimljivo je o ovome blagdanu znati da je unatoč starosti blagdana i općeg vjerovanja svih kršćana, Marijino Uznesenje najmlađa dogmatska istina o Mariji, proglašena 1. studenoga 1950. godine. Još jedna zanimljivost vezana je za ovu dogmu: sve su dogme izričito naslonjene na tekst Svetog pisma, a ova je naslonjena na trajnu predaju i vjeru Crkve. Ovdje se vidi da Katolička crkva izvorom objave smatra Sveto pismo i usmenu predaju. Od svih Marijinih blagdana ovo je jedini zapovjedni blagdan, kada je svaki katolik dužan biti na svetoj misi. Toga dana se u najvećim svetištima okupljaju nebrojene mase i svakako je najveći Marijin blagdan.

Upoznajmo Suboticu SV. ROKO

Svaki Subotičanin zna za crkvu Sv. Roka i kapelicu Sv. Roka, podignutu 1739. godine kada je gradsko poglavarstvo zamolilo oca franjevca da poduzmu korake oko podizanja jedne zavjetne kapele u čast sv. Roku u godini kada je kuga odnijela 315 života naših sugrađana. Većina zna i za blagdan sv. Roka, 16. kolovoza, zaštitnika protiv zaraznih bolesti. Ali, malo tko zna legendu o ovome toliko štovanom svecu. Stoga „Žig” ekskluzivno u ovome broju objavljuje prvi puta na hrvatskom jeziku najstariju i najvjerodostojniju legendu o sv. Roku.

Svecac kojega Crkva slavi 16. kolovoza je jedan od najštovanijih svetaca u Europi. Od XVI. do XVIII. stoljeća je čak najštovaniji svetac u Europi. Život mu je ukrašen mnogim legendama. Međutim, najvjerodostojnija i najstarija legenda potječe 60 godina nakon njegove smrti, tj. iz 1436. godine. Rođen je u južnoj Francuskoj, u Montpellieru, godine 1345. godine, a umro je u Angeru, u Italiji 1376. godine. Sin je jedinac bogatih i plemenitih roditelja Ivana i Liberije. Roditelji su njegov porod izmolili od Boga kao dar. Legenda kaže da je od rođenja na tijelu bio označen križem Gospodnjim. U 14. godini umire mu otac i ostavlja mu oporuku: „1. Isusu Kristu vjerno služi; 2. Ne zaboravi siromahe, udovice i siročad; 3. ugosti jadnike i siromahe; 4. Naše ogromno bogatstvo upotrijebi u dobre svrhe.” U 15. godini je izgubio majku i tada je ispunio do kraja očevu oporuku: podijelio je sve siromasima i pošao na

hodočašće prema Rimu. U Piacenci je susreo more bolesnika od kuge koja je tamo vladala, pa se nekoliko godina tamo i ostao skrbiti o bolesnima. Znakom Križa je mnoge ozdravio. Od Piacence do Rima još je u nekim gradovima pomagao dodvoriti bolesnike, i liječio ih. U Rimu je također vladala kuga, te se je Rok nastanio kod jednog kardinala koji je također bolovao od kuge i znakom Križa kardinala izliječio, ali je znak Križa vidljivo ostao na čelu, do konca života. Uživao je naklonost kardinala i samog pape. No iz Rima se je vratio ponovno u Piacencu gdje se je i sam zarazio opake bolesti, te je izbačen iz grada živio u maloj kolibi u šumi. U obližnjem selu je živio plemić Gothard, vrlo bogat i plemenit. Među ostalim psima imao je i psa mezimca koji je jeo s njegovog stola. Gospodar je jednom zapalo za oko da pas najbolji komad kruha odnese sa sobom u šumu. Jednoga dana pošao je za psom i otkrio bolesnog Roka kojemu je pas donosimo kruh. To je tako potreslo Gotharda da je on sam dvorio Roku. Sam vlastelin se tako ponizio da je išao prositi sirotinju za siromahe. Ovo prijateljstvo je međutim prekinuo anđeo Gospodnji koji je Roka ozdravio i uputio kao hodočasnika u Angeru. Međutim, kako je tamo vladao rat, Rok je osumnjičen kao špijun i zatvoren. U zatvoru je proveo četiri godine, a onda je zatražio svećenika i prorekao svoju smrt za tri dana. U međuvremenu je građanstvo izmolilo Rokovo oslobođenje, a kada ga je gospodar Angere odlučio osloboditi, našli su svetog čovjeka obasjana svjetlom mrtva u zatvorskoj ćeliji. Pod glavom su našli njegove dokumente i tada je majka vlastelina prepoznala Roku, svoga unuka, napose po znaku križa na grudima. Ovaj čudesni događaj se brzo raširio te je svetačko štovanje započelo 1420. i proširilo se diljem Europe na mnoge bratovštine kao najvećeg zaštitnika protiv zaraznih bolesti. Obično se prikazuje s hodočasničkim štapom, posudom za vodu i psom koji nosi kruh.

Andrija Kopilović

ŽIG broj 3.

Izlazi dvotjedno

Adresa uredništva: Subotica, Preradovićeveva 4

Telefon: (024) 30-136

Izdavač: D.O.O. za novinsko-izdavačku delatnost „Új Hét Nap” Lapkiadó Kft.,

Subotica-Szabadka,

Trg Lazara Nešića 1/V

Osnivač i glavni i odgovorni urednik:

Vojislav Sekelj

Uredništvo: Lazar Merković, Zlatko Romić,

Dragan Vidaković i Tomislav Žigmanov

Tisak: „Globus”, Subotica

List je registriran kod Republičkog ministarstva za informisanje Republike Srbije pod brojem 1620 od 25. travnja 1994. godine

„Žig” izlazi svake druge subote

Žiro račun: Služba za platni promet, Subotica 46600-603-5-3301, „Új Hét Nap” – za „Žig”

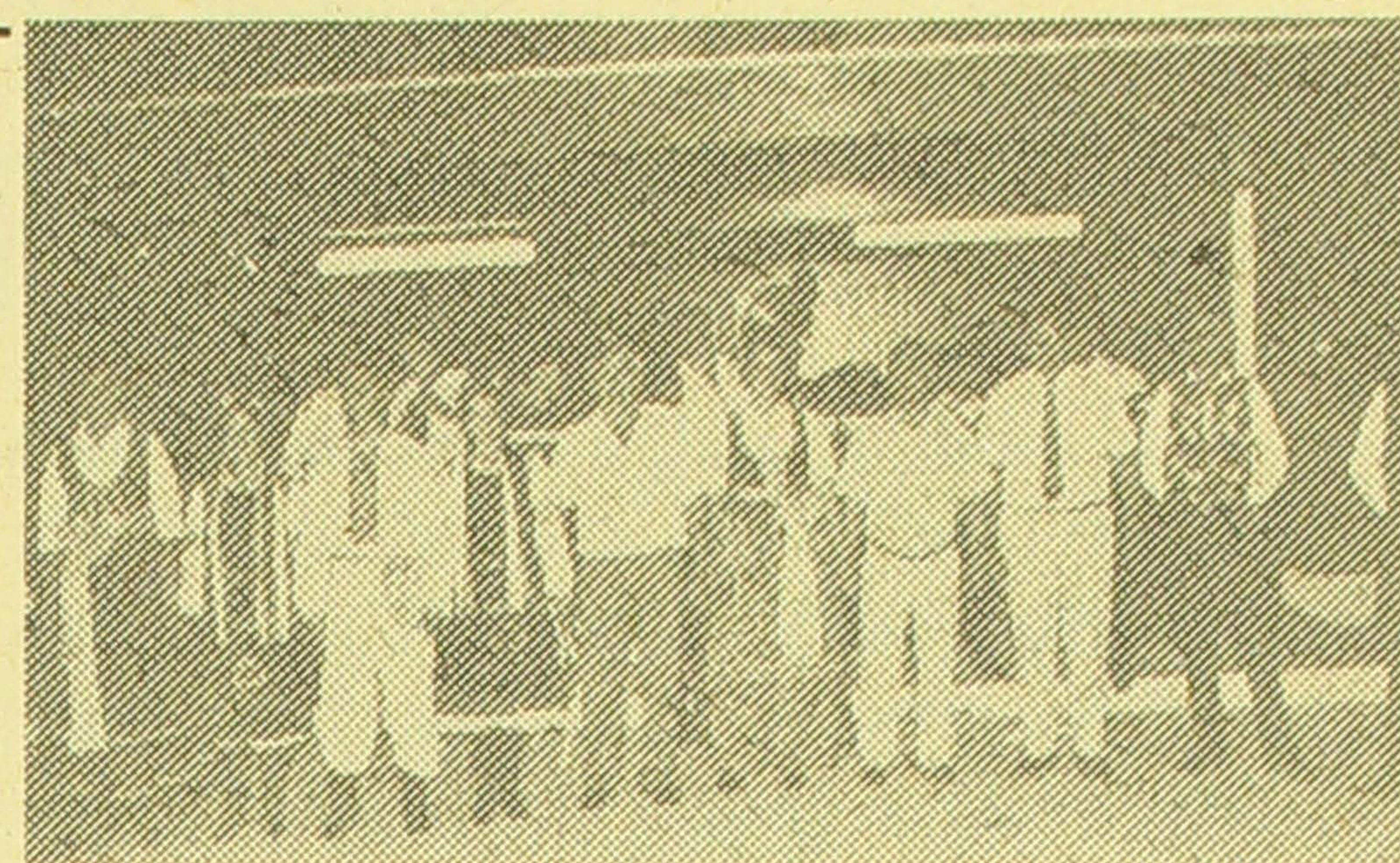

Članovi HKPD „Matija Gubec” iz Tavankuta sudjelovali na međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu.

PRVI PUT – STRANCI

Nakon pauze duge nekoliko godina, na Međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu, ponovno su sudjelovali članovi folklorne sekcije Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva „Matija Gubec” iz Tavankuta, po prvi put najavljeni kao gosti iz inozemstva. Među 20-tak društava iz Hrvatske, te desetak kulturnih udruženja hrvatske manjine iz okolnih zemalja i hrvatske dijaspore raseljene diljem svijeta, ali i drugim gostujućim ansamblima iz inozemstva, Tavankučani su bili zapaženi ne samo na središnjem nastupu, već i po bogatstvu programa koji su prikazali boravkom u Zagrebu.

nom Kulturno informativnom centru, održana je tribina posvećena bunjevačkim Hrvatima iz Tavankuta, koja je otvorena zbornom izvedbom pjesme „Tavankute, moje selo malo”. Tijekom večeri prikazana su i dva dokumentarna filma: „Tavankutom – jednim putem” autora **Branka Ištvančića**, Tavankučanina i studenta filmske i TV režije zagrebačke Akademije dramske umjetnosti, te antologijski dokumentarac „Slamarke divojke” **Ive Škrabala**. Na tribini su govorili članovi predsjedništva Društva: **Branko Ištvančić**, **Jozefa Skenderović** i **Tomislav Žigmanov**, kao i brojni drugi kulturni djelatnici i

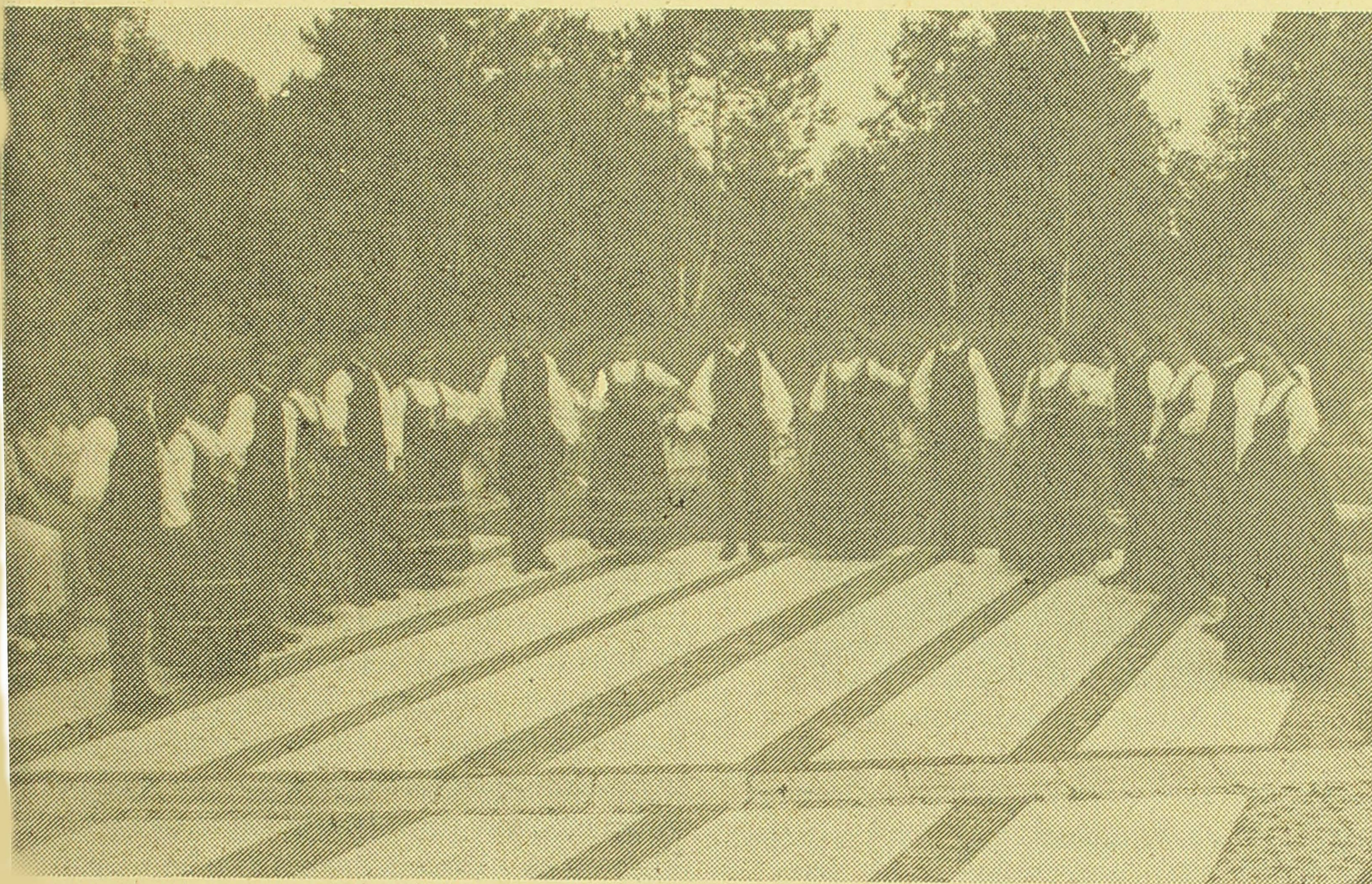

KUD „Bunjevačko kolo na Primorju

„KOLO” NA MORU

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika i Turističke zajednice Crikvenice, Folklorna sekcija KUD „Bunjevačko kolo” gostovala je od 25. do 31. srpnja na Hrvatskom primorju. Bogatstvo bunjevačke nošnje i plesova domaćinima su predstavili, ali i sve brojnijim gostima na crikveničkoj rivieri u tri večernja nastupa: u Crikvenici, Jadranovu i Selcu. Nastupe folkloraca pratio je Tamburaški ansambl „Ravnica”.

KUD „Bunjevačko kolo” posjetio je i **g. Hrvoje Salopek**, pročelnik Odjela za hrvatske manjine HMI, a tom prigodom mu je i darivana slika slamarke **Jozefine Skenderović**, kao zahvala za sve što ova ugledna organizacija čini za bačke Hrvate. (d. i.)

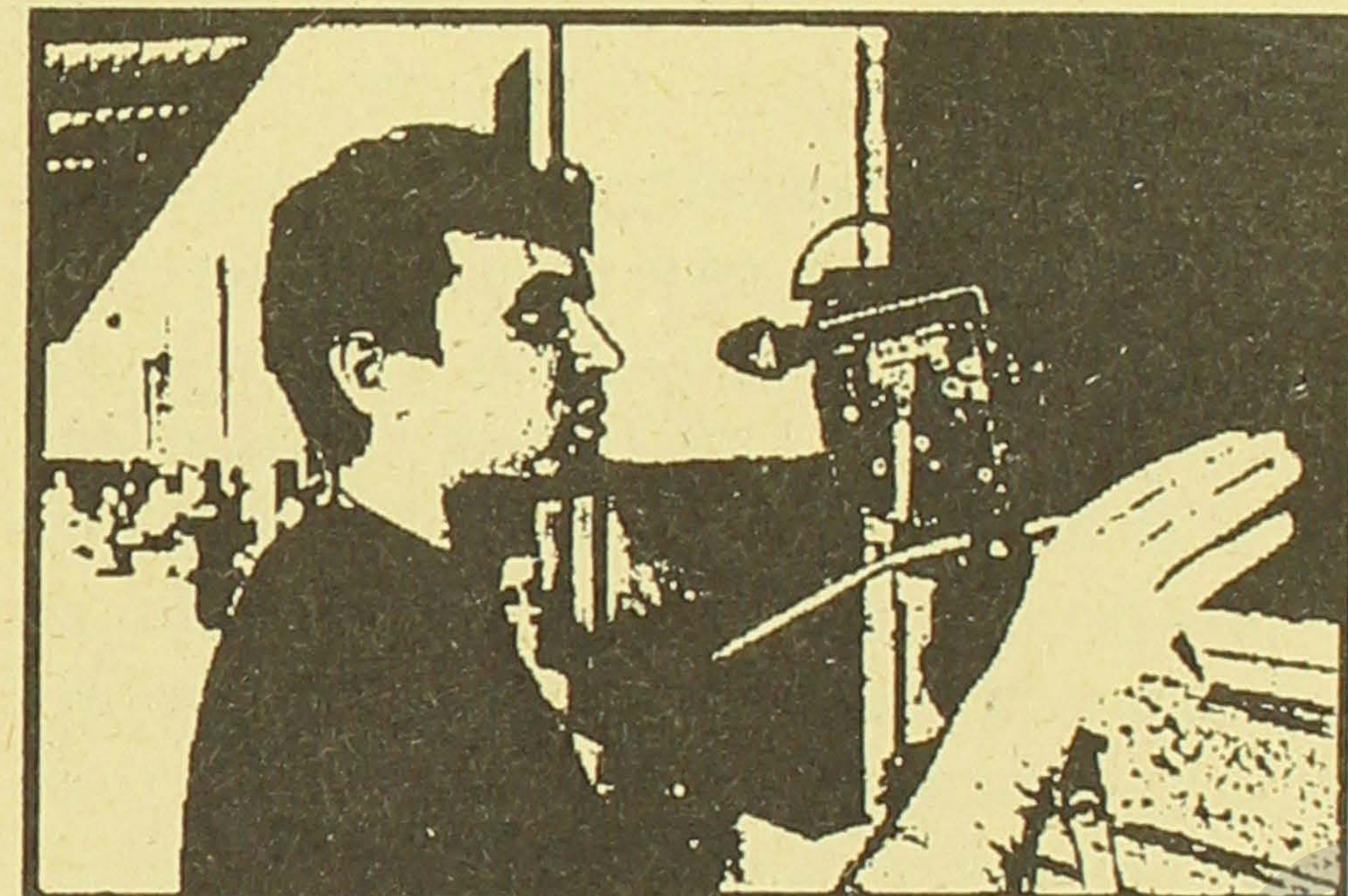
Tavankučani u Karlovcu

Ljepota bunjevačkih nošnji pokazala se već u svečanom mimohodu prvog dana smotre, a još veće interesiranje Zagrepčana pobuđeno je sutradan nastupom na otvorenoj pozornici na Gornjem gradu. Splet bunjevačkih igara zabilježen je i kamerama HRT-a, a veliko interesiranje medija za Tavankučane moglo se vidjeti i po gostovanju predstavnika Društva u jutarnjem programu HTV-a jednog od festivalskih dana, izjavama datim radio novinarima, koje će se emitirati u sklopu emisija namijenjenim Hrvatima u Srijemu, Banatu i Bačkoj, te po seriji napisa objavljenih u „Večernjem listu” i drugim hrvatskim dnevnim glasilima.

Ponedjeljak, 25. srpnja bio je festivalski dan namijenjen samo za Tavankučane. U knjižnici „Bogdan Ogrizović” studentica dizajna u Zagrebu, Tavankučanka **Đurđica Stantić**, otvorila je izložbu slika radenih u tehnici slame članica slamarske sekcije Društva. Tom prigodom su govorile i **Jozefa Skenderović**, predsjednica slamarske sekcije Društva, te **dr. Zorica Vitez**, direktorica Smotre, a nastupio je i pjevački zbor HKPD-a „Matija Gubec”, pod ravnanjem gospođice **Nele Skenderović**. Poslije izložbe, u susjed-

posjetitelji Tribine. Tema razgovora bio je kulturni, ali i politički položaj bunjevačkih Hrvata u prošlosti i sada, te uvjeti u kojima Društvo djeluje.

Po završenoj Smotri folkloru, tavankutsko Društvo je krenulo na četverodnevnu turneju po Hrvatskoj. Nastupili su u Karlovcu, gdje ih je ugostilo KUD „Matija Gubec”, gdje su sklopljena nova prijateljstva, razmijenjene adrese, a delegaciju Društva primio je i sam karlovački gradonačelnik. U primorskom gradiću Novi Vinodolski nakon nastupa je za sve članove Društva priredjen prijem, čiji su domaćini bili gradski vijećnici i novljanski gradonačelnik osobno, a još dva nastupa bila su organizirana na otoku Krku, u mjestima Omišalj i Njivice, gdje su i bili smješteni. Boravak u Hrvatskoj, dijelom organiziran i zahvaljujući naporima jednog od najpriznatijih hrvatskih akademskih slikara, **Ivana Baláževića**, rodom iz Tavankuta a nastanjenog u Novom Vinodolskom, bio je plodan dojmovima i novim prijateljstvima, kako gostiju, tako i domaćina. Dojmovi su već pohranjeni u sjećanjima i dnevnicima, a prijateljstva će na svoju punu realizaciju čekati sve dok se odnosi SR Jugoslavije i Republike Hrvatske ne normaliziraju. **P. Vuković**

„RASTANAK” U PRAGU I TEL AVIVU

Kratki igrani film „Rastanak” autora **Branka Ištvančića** iz Tavankuta, studenta režije treće godine zagrebačke Akademije filmske umjetnosti, imao je čast zatvoriti FAMU 94, festival studenata praške Akademije filmske umjetnosti. Organizator festivala budućih praških sinaesta Ištvančićev je film pozvao kao gostujući film, pored kolekcije filmova studenata režije iz Bratislave i Barcelone, i prikazao ih u programu izvan konkurencije za nagrade.

Isti je film, s još četiri filma studenata zagrebačke akademije, bio prikazan i u Tel Avivu na „International student film festival”, gdje nije bio nagrađen, ali je bio među zapaženima. (ž. t.)

Andrija Anišić, novoizabrani župnik crkve sv. Roka u Subotici

MOJA JE GLAVNA ZADAĆA: LJUBITI I MOLITI!

Ovaj mladi, 37-godišnji svećenik, zaređen 1984., do postavljenja na mjesto župnika u crkvi sv. Roka obavljao je službu na mjestu pomoćnika arhivara biskupije, ali ga je iste godine tadašnji biskup Matiša Zvekanović imenovao prefektom sjemeništa "Paulinum" kao i svojim pomoćnikom u kancelarijskim poslovima. Imenovanjem biskupa Jánoša Pénzesa, 1989. godine, postaje tajnik Subotičke biskupije i tu je dužnost obavljao sve do sada. U međuvremenu, koliko je vrijeme dopuštalo, radio je s mladima: držao vjeronauk u Tavankutu, duhovne obnove i vodio molitvene zajednice mladih. Diplomirao je teologiju u Zagrebu na Filozofsko-teološkom institutu "Družbe Isusove" 1984. godine, koji afilliran papinskom Sveučilištu Gregorijana u Rimu. "Mladu misu" održao je u rodnoj mu Maloj Bosni kada je i zaređen. Odslušao je sve tri godine na postdiplomskom studiju na Katoličko-bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu iz oblasti moralne teologije i, kako kaže, ostala su mu još dva ispita.

* Postali ste župnikom u jednoj od najuglednijih župa Subotičke biskupije. Čestitam. Na koji ste način izabrani, i koji uvjeti su bili potrebni za mjesto župnika u župi sv. Roka?

Andrija Anišić: Nikada nisam ni sanjao, niti maštao o ovoj župi. Moj je san bio: biti župnik u Tavankutu, i to iz prostog razloga, jer je moj predčasnik, pokojni gospodin Dekanj, trebao u ovoj župi biti još 10 godina. Osim toga, mislio sam da nisam dostojan biti župnikom ove župe.

Međutim, iznenadnom smrću gospodina Dekanja, otvorena mi je mogućnost da eventualno postanem župnikom u crkvi sv. Roka. Kada je biskup János Pénzés raspisao natječaj za ovu župu, pored još šestorice kolega svećenika, i ja sam izrazio molbu i želju da postanem župnik ovdje. Biskup je molbe prosljedio Biskupijskom savjetu i na sjednici sam tajnim glasovanjem izabran. Želim istaknuti da je to i sam biskup potvrdio, iako je možda mogao drugačije odlučiti jer na to ima pravo. U obzir je uzimana sposobnost, potrebe i kvalitete prethodnika. Sam natječaj raspisan je polovicom svibnja, sjednica je bila održana 31. istog mjeseca, a 1. srpnja uslijedilo je imenovanje. Ovoliki vremenski raspon potreban je bio za razmatranje molbi, ali je i zauzetost svećenstva i biskupa u to vrijeme bila velika.

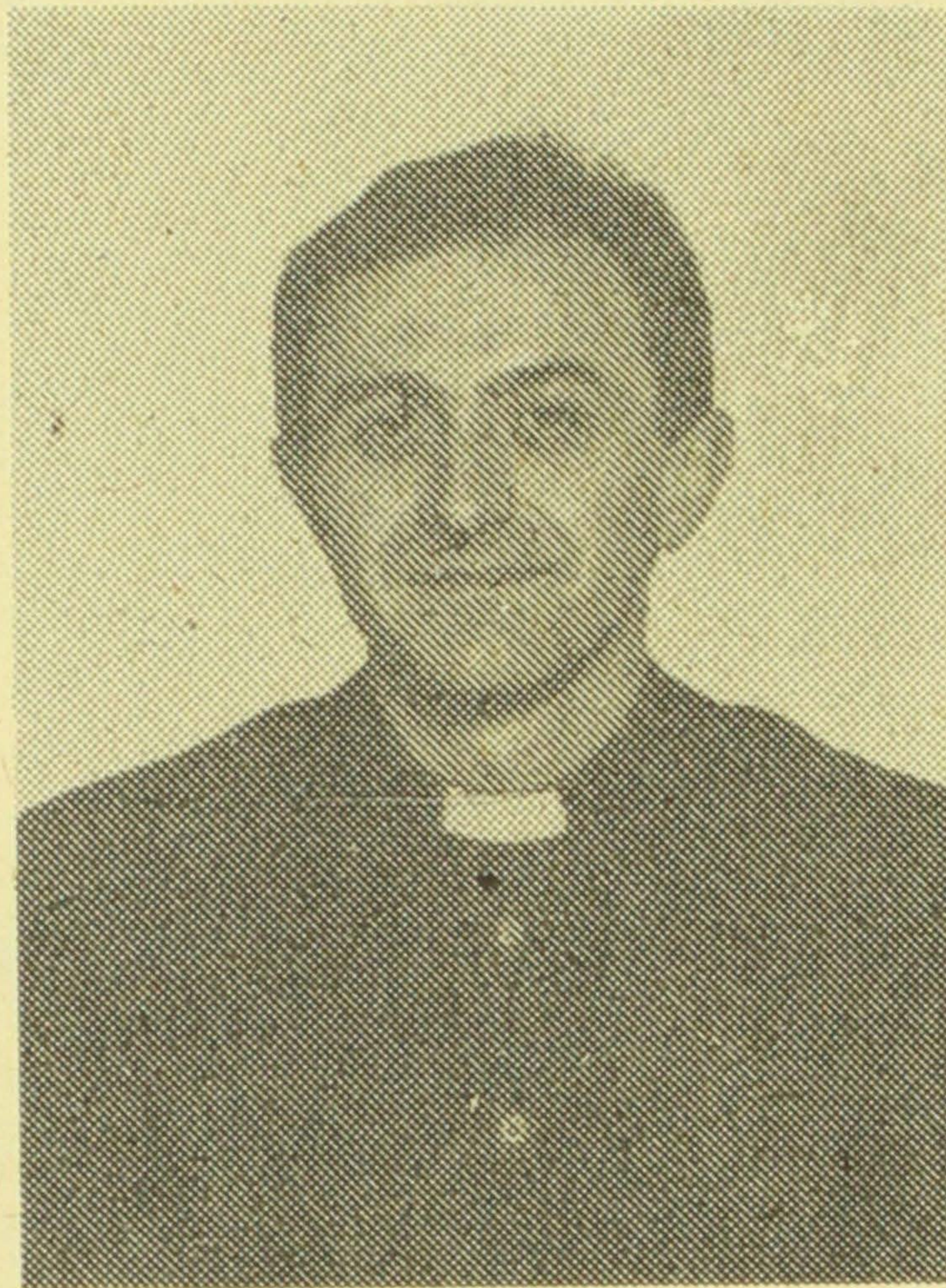
Glavni cilj: biti župnik svim vjernicima župe

• Recite nam nešto više o župi u kojoj ćete ubuduće službovati.

A. A.: Prošle je godine navršena 150-ta obljetnica župe sv. Roka. U to je vrijeme ona osnovana, a obuhvaćala je teritorije Kera i Gata. Za privremenu crkvu kupljena je kuća Petra Malagurskog i preuređena je za crkvu i stan za župnika. Kapelani su stanovali po privatnim kućama. Subotički gradski Senat izabrao je Josipa Bajića za prvog župnika crkve sv. Roka. Međutim, odmah se u početku pokazalo kako je ovo rješenje samo privre-

meno i gradsko poglavarstvo uvidjelo je da treba izgraditi novu, veću crkvu. Uz pomoć subotičkog gradskog Senata 1883. osnovan je fond za sakupljanje dragovoljnih priloga. Odatim je bio zadovoljavajući, te je mogao biti osnovan poseban odbor inženjera za izbor primljenih planova i nacrti. Prihvaćen je nacrt koji su izradili arhitekti iz Pešte István Keresztes i Guido Höpfner. Zanimljivo je da je projekt Subotičanina Titusa Mačkovića bio drugi. Radovi na gradnji nove crkve počeli su 13. studenoga 1894., a završena je pred Božić 1896. Izgrađena je u neogotičkom stilu s tornjem visokim 63,55 m; duga je 52, a široka 18,30 m.

Ova je župa imala svoj sjajan period od

Andrija Anišić, župnik

samog početka pa sve do završetka Drugoga svjetskog rata. Primjerice: 1841. broj krštenja bio je 237, 1850. - 365, 1880. - 464, 1900. - 501, 1920 - 392, 1940 - 141, 1960 - 80 i taj se broj do današnjih dana kreće. Inače, župa sv. Roka ima preko 7.000 upisanih u knjigu krštenih, ali u obzir treba uzeti i to da je broj "aktivnih" vjernika negdje oko 10%. Ovaj posljednji podatak, izražen u procentima, odnosi se više ili manje na sve katoličke župe u Vojvodini.

• Iz navedenih podataka vidi se da je i broj "pasivnih" vjernika u opadanju, a nekoć je to važila kao najuglednija hrvatska župa u Subotičkoj biskupiji. Kako objašnjavate ovu činjenicu?

A. A.: Kao i u svim ostalima. To je činjenica koja je prisutna u Katoličkoj crkvi od konca Drugog svjetskog rata, ali ne samo u Katoličkoj crkvi, rekao bih. Što se tiče pitanja glede Hrvata, ako sam Vas dobro razumio, rekao bih: ona i sada jest i slovi kao najuglednija hrvatska župa Subotičke biskupije, ali želi istaknuti - ja sam župnik svim katolicima ove župe, bez obzira na narodnosnu skupinu. Primjerice, u Kersko novo naselje u posljednje vrijeme doselio se značajan broj Madara iz Banata, dok su se možda Hrvati ili odselili, ili se tako ne izjašnjavaju. To su čisto životne stvari. Nitko nije predodređen živjeti u određenom kvartu, već živi tamo gdje može, ili želi.

• Kakvi su Vam planovi glede povećanja broja aktivnih vjernika, s obzirom na to da

ste po prvi puta župnik u nekoj župi, ali i da Vam ova služba nije u potpunosti nepoznata?

A. A.: Na dio pitanja sam već maloprije odgovorio kada sam rekao da želim biti župnik svim katolicima u ovoj župi. Ono što sam si uzeo za zadaću u narednoj godini je da želim doći u svaku katoličku kuću i obitelj. Želim donijeti Božiji blagoslov po tzv. blagoslovu kuća, tj. blagoslovu obitelji. Također, jedna od glavnih zadaća bit će mi uspostava kontakta s mladima u što većem broju. Najprije u ovoj župi, ali i u gradskim, zajedno s ostalim svećenicima. S posebnom radošću susretat ću se s ljudima koji nisu upoznali Boga, a žele to učiniti, kao i s pripadnicima drugih vjeroispovijesti.

* Služi li Vam rad nekog svećenika iz prijašnjih ili današnjih dana kao uzor kakav biste i Vi župnik željeli biti?

A. A.: Radostan sam i ponosan što sam nasljednik velikih i uglednih župnika ove župe: Blaška Rajića, Ivana Kujundžića, Marina Šemudvarca i Blaška Dekanja. Želim ih slijediti u svemu u čemu su bili veliki i dobri svojim vjernicima. Svoju župničku službu želim obavljati sukladno propisima Crkve, po uputama II. Vatikanskog sabora i prema dokumentu koji je nedavno izašao, a to je "Direktorij o životu i radu prezbitera". U četvrtak (7. kolovoza op. a.), kada sam prvi puta slavio kao župnik svetu misu u ovoj divnoj crkvi slavili smo spomen sv. Ivana Vijaneja, župnika arškog - zaštitnika župnika. Jedna njegova misao koju sam toga dana pročitao dala mi je odgovor na pitanje što i kako trebam vršiti službu koja mi je sada povjerena. On je rekao: "O, divne li čovjekove zadaće - da moli i ljubi". Da, upravo to želim činiti u ovoj župi - moliti i ljubiti. Moliti za Vas i moliti s Vama, te ljubiti svakog vjernika

• Ima li stanovitih novina glede "Dužijance" u Vašoj župi?

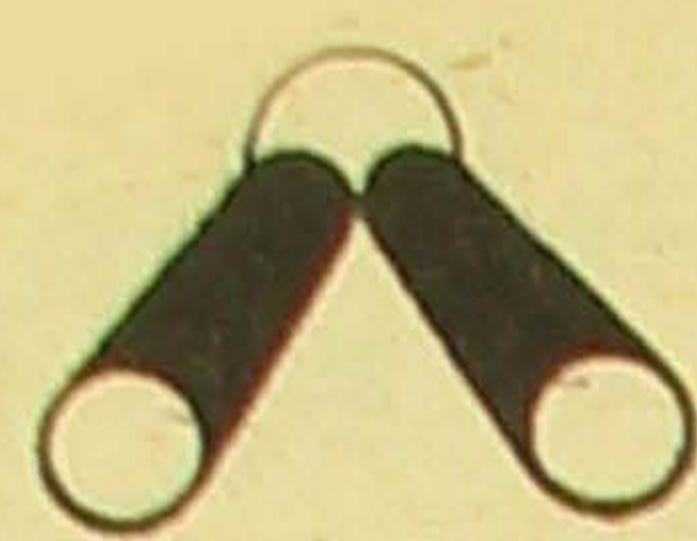
A. A.: Jest da sam došao baš pred "Dužijancu", ali time nisam zatečen, jer i sam poznajem ovaj običaj. Odavde već treću godinu polazi bandaš i bandašica na zahvalnu misu u katedralu. Istoga dana je i "bandašino kolo" u dvorištu našeg župnog ureda. Dakle, sve ide po ranije ustaljenom redu i nema ničega novoga. Što se mene osobno tiče, podržat ću koliko god mogu ovu manifestaciju i drago mi je što ću biti domaćin.

Suradnika imamo - radnika ne

• Bili ste, rekao bih, jedan od glavnih ljudi u "Bačkom klasju". Što je s listom, i zašto više ne izlazi?

A. A.: Na žalost, "Bačko klasje" ne izlazi od Božića. Žao mi je zbog toga, jer sam 10 godina surađivao i radio na njegovom uređivanju. Različiti su razlozi zašto list više ne izlazi. Jedan od njih su svakako financije, ali se u biti radi o jednom previranju, tj. razmišljanju što i kako dalje. Naklada "Bačkog klasja" u posljednje je vrijeme sve više opadala i vidjeli smo da ovakav način, kako je bio uređivan, nije dostatan "podvoriti narod". Jer,

ako ljudi ne uzimaju list, ili ako ga svećenici ne propagiraju, onda tu nešto nije u redu.

• **Kako je nastao list, i što kanite poduzeti da ga ponovno oživite ili čitateljima vjernicima ponudite neke nove sadržaje vezane za život Crkve i vjernika?**

A. A.: "Bačko klasje" je preraslo iz župskog lista "Horizonti" kojega je pokrenuo i izdavao velečasni Lazar Ivan Krmpotić za vrijeme službovanja u Bačkoj Palanci. Međutim, 1978. na njegovu (Krmpotićevu) inicijativu počelo se razmišljati o jednom listu na hrvatskom jeziku za naše vjernike s područja cijele Subotičke biskupije. Tu su inicijativu prihvatili svećenici Hrvati naše biskupije i odlučili da se list zove "Bačko klasje", te glasovanjem izabrali Lazara Ivana Krmpotića za glavnog i odgovornog urednika lista. To je što se povijesti lista tiče.

Na žalost, konačnog odgovora o budućnosti "Bačkog klasja" nemamo, kao niti rješenja. Razmišljali smo i o novom listu koji bi se zvao "Klasje naših ravni", a bilo je prijedloga i za novoga urednika toga lista. Prije nekoliko dana saznao sam za inicijativu katoličkih laika Subotice da se osnuje i pokrene list na hrvatskom jeziku za područje čitave sadašnje SR Jugoslavije. Na ovu inicijativu su neki biskupi već pozitivno odgovorili, ali ni ona stara nije još do kraja riješena. Mislim da više vremena za razgovore nemamo, jer bismo pod hitno morali donijeti odluku kako dalje, jer su uskraćeni svi - poglavito naši vjernici Hrvati.

• **Znači li to da razmišljate o nekoj drugoj koncepciji ili uređivačkoj politici lista, jer ste starom nezadovoljni?**

A. A.: Koncepcijom sam zadovoljan ukoliko prihvatimo činjenicu da je to časopis, a ne, kako u naslovu stoji, "vjersko-informativni list". Ukoliko želimo ovo drugo, morali bismo ići na češće izlaženje - barem dvotjedno, ali mislim da za to nemamo dovoljno ni sredstava, niti suradnika. Za stari način imali smo dovoljno. Suradnika da, ali radnika - ne.

• **Nedavno ste se vratili iz Kanade. Kakve dojmove iz te zemlje donosite i kojim povodom ste boravili tamo?**

A. A.: U Kanadu smo išli na poziv našeg svećenika Béle Pesznyáka koji sada živi i obavlja službu u Winnipegu kao župnik mađarske župe sv. Antuna Padovanskog. Biskupov posjet imao je pastoralni karakter, ali nam je poslužio i kao odmor. Posjetili smo vjernike Mađare i Hrvate, a biskup im je služio misu u Winnipegu, Torontu i Hamiltonu... U Torontu smo imali jedan vrlo koristan posjet kod naših vjernika Hrvata, gdje su oni sakupili 5.000 CAD za naše studente u Hrvatskoj i poklonili tu sumu u fond "Antun Gustav Matoš".

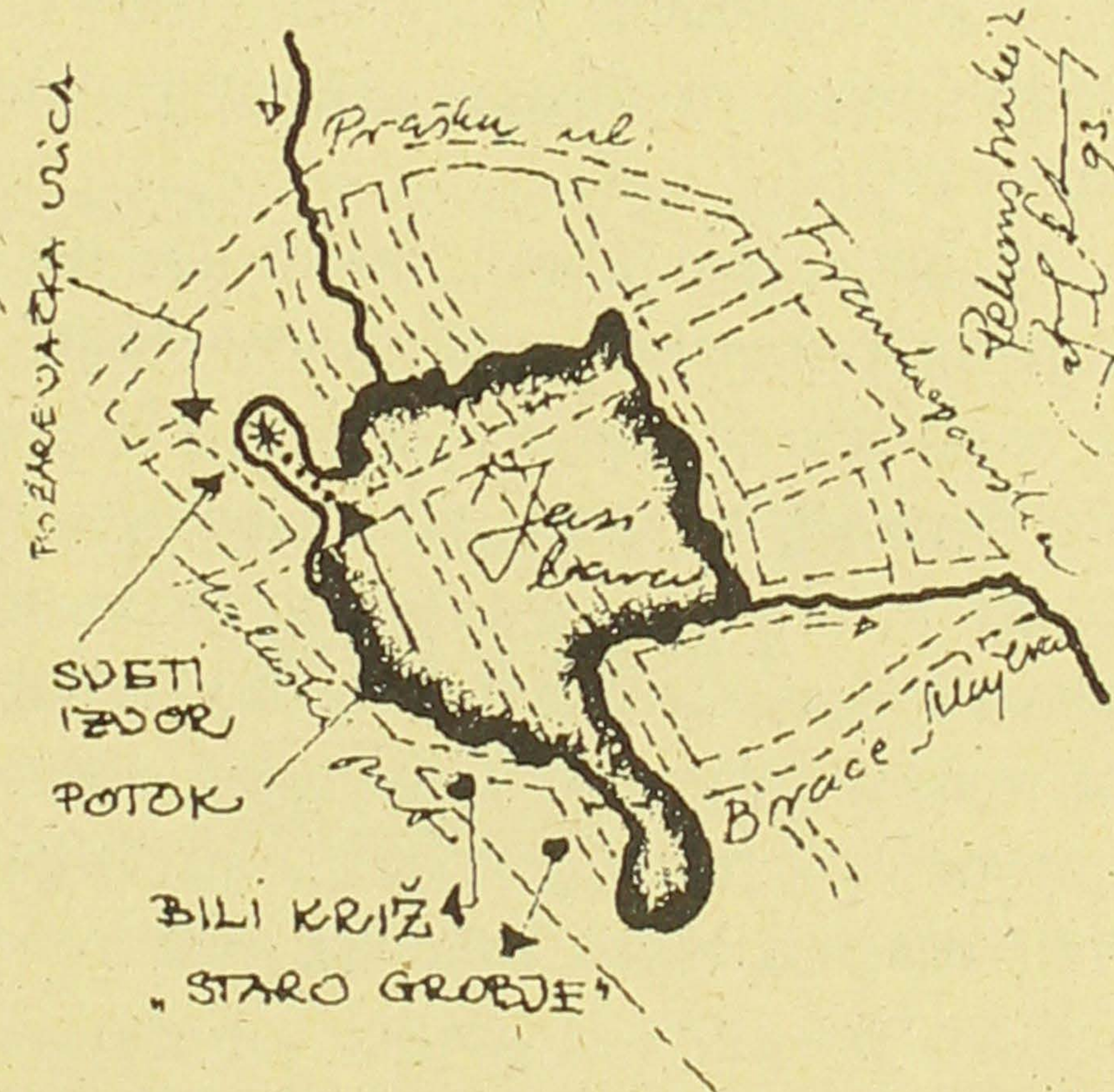
Što se dojmova tiče, mogu Vam reći da sam, odgovarajući na pitanje svojih vjernika po povratku, "kako je bilo?" kazao: "Vi ste moja Kanada, Afrika, Europa..." Time sam želio reći da, koliko god da je Kanada lijepa, bogata, različita i u stanovitom smislu na višoj kulturnoj razini, jednu zemlju lijepom čine zapravo njezini ljudi. Ja veoma poštujem Kanadu i Kanadane, kao i druge zemlje i ljude, ali mislim da nikada ne bih želio promijeniti sredinu, baš zbog ovoga drugoga.

Zlatko Romić

Kazivanja od varoši III

JASI-BARA

Kad sam mislio kazivat od kadgodajšnji varoški bara učinilo mi se da je to najbolje izdivanit odjedared. E, al ne mož to tek tako - samo skrućit. Svako od nji ima svoju obašku priču, svaki divan kroz vikove. JASI BARA svoju, ROGINA BARA svoju, CIGANSKA BARA svoju, a i BARA GAT svoju, samim tim što su u prošlosti postojale, a danas su nestale i više se ne mogu pripoznat u varoši. I sad je meni nastala nevolja - s kojom prvo krenit? Sve do skora sam mislio da je ROGINA BARA najinteresantnija za kazivanje, jel je o njoj sačuvano u Istorijskom arhivu najviše planova i najviše je muke zadala graditeljima od varoši, pa i danas to čini, iako je više nema. Pa, onda vidim, i od JASI BARE bi se dalo obaško kazivat, tim više što je ona kadgod bila najveća bara u varoši i zauzimala je površinu od oko 12,5 hektara. Kandar je od nje SVE ZABORAVLJENO, izuzev naziva za taj dio varoši koji se tu i tamo mož čut. Zato sam i rišio od nje krenit kazivanje, pa

kad sam skupio sve što znam malo sam se i iznenadio.

Da krenem od IZVORA. Svaka voda tribala bi imat svoj izvor, a tekuća svoj izvor i ušće. Ova JASI-BARA je bila protočna o čemu sam već kazivo, pa onda njoj nije baš ni tribo izvor. Dok sam je crto i rekonstruiso njen izvorni oblik i područje njenog rasprostiranja, uvik sam se čudio njenoj neobičnoj razudenosti. U cilom je, kako mi to kažemo esnafski, „kružnog oblika i svojim obodom pratila je nivelete terena, odnosno konfiguraciju zemljišta“, al ima što god neobično, severno i južno na

njenoj zapadnoj strani ima dva, kako i zovem, „kraka, jel jezička“. Nikad mi nije bilo jasno zašto? I tako jedared brojim mostove na jednom starom planu iz prošlog vika, tamo digod, što god malo prija 1890. godine – kad ono vidi! Baš tamo na onom, meni uvik čudnom severnom jezičku, stoji upisano SVETI IZVOR. U to vrime već je bila za protekli XIX. vik isušena, ostali su samo kanali i mostovi od nje. Zemljište je bilo isparcelisano, otvoreni novi sokaki priko bare – al IZVOR JE OSTO. Upisano je na planu, a o tom niko ništa ne zna. Moro sam otić to provirit jel to istina. Stigo ja tamo – kad ono opet sokak – mali, krivudav i mriši na memlu i vlagu. Zamislite sokak s mirisom, a da nije iz kujne! Provirim ja priko drvene ograde i vidim veliku trsku, natrag u zadnjoj avliji. Pa to je to što sam i tražio. TU JE IZVOR. Ta ulica se danas zove Požarevačka, a na starom planu upisana je ko òldol utz. – u slobodnom privodu „ulica pored“, al zacigurno ne po mom mišljenju pored starog Halaškog puta već pored IZVORA. Ajd, reko sebi, da vidim s one strane iz ulice Travničke. Nadem jedan zidani zid od cigalja i provirim iznad, kad imam šta vidit. I ne samo vidit već i čut. Teče potok iz IZVORA – i vidi se i čuje se. Zamislite, usrid ove varoši postoji IZVOR koji napaja potok vodom! Pa da mi je to kogod kazo ne bi mu virovo, al stvarno je istina – ko ne viruje nek se ode sam uvirit.

Izgleda da je tim zidićom zazidana i jedna od tajni od JASI-BARE, al ima i još. Kad sam to vidio, pa se zamislio u vikove unatrag pao mi upamet jedan zapis znamenitog turskog putopisca Evlije Čelebije, koju je putešestvujući ovim krajovima posljednji decenija XVII. vika, opisivajući varoš, izmed ostalog zabiljužio da se u ovoj varoši mož pecat riba u jednoj bari jel potoku, a da ima jedna bara u kojoj nikad žabe ne krekeću. Ona prva mora da je bila JASI-BARA, a ova druga ne mož nijedna druga bit do ROGINE BARE zato što je bila mrtvaja. Bez izvora, dotoke i otoke.

mr. Ante Rudinski, arhitekta

U Likovnom susretu otvorena izložba pod nazivom „S Božijom pomoću”

UMJETNIK – PREPOZNATLJIV PO DJELIMA

„Od mnogih vrhunskih vrednota koje oplemenjuju čovjeka, zasigurno među najveće spada ljepota. (. . .) Redovito umjetnici velika djela ostavljaju bez potpisa, jer su ona uvijek njihova, a oni po njima prepoznatljivi. (. . .) Samo ću spomenuti našu sugradanku Lojziku Buljovčić koja je umrla prije 11 godina, a koja je u zlatu vezla veliki dio eksponata iz ove prve dvorane i nije joj bilo ništa teško i nikada dosadno, nije ponestalo ljubavi ni konca. Jedino što je u starosti s tugom pričala: ”Vid sam izgubila i sjaj očiju u ovom zlatu ostavila”. Danas se sjećamo nje i tili-kih drugih anonimnih vezilja, koji su u

zlatnu nit utkali osjećaj za lijepo, prenijeli poruku za duhovno, a ugradili samo marljivost i ljubav koja ih je često koštala i vlastitih očiju. I što je ostalo? Ostala je ljepota koja nas i danas nuka da volimo ono što je lijepo, duhom prihvatimo ono što ova ljepota poručuje. „Ovim riječima otvorio je vlč. Andrija Kopilović 8. kolovoza u Likovnom susretu izložbu pod nazivom „S Božijom pomoću”.

Posjetitelji su tog vrelog kolovoškog predvečerja imali prigodu vidjeti *pontifikalnu garnituru* koja se nekoć upotrebljavala na svečanoj biskupskoj misi, *zlatoveze* na misnicama, oltarima

i ostalom liturgijskom odijelu u rasponu od XVIII. do XX. stoljeća, te *izložbu fotografija Ljudevita Vujkovića Lamića* u izboru Augustina Jurige, sadržajno vezanih za žetvene radove.

Između mnoštva posjetitelja otvorenju izložbe prisustvovali su i József Kasza, gradonačelnik, Bela Ivković, predsjednik KUD „Bunjevačko kolo”, Lazo Vojnić Hajduk, predsjednik Organizacijskog odbora „Dužijance '94”, te Olga Šram, ravnatelj Likovnog susreta. Izložba „S Božijom pomoću” biti će otvorena do završetka „Dužijance”

(z. r.)

Literarni natječaj „Dužijance 94”

MLADI LITERATI

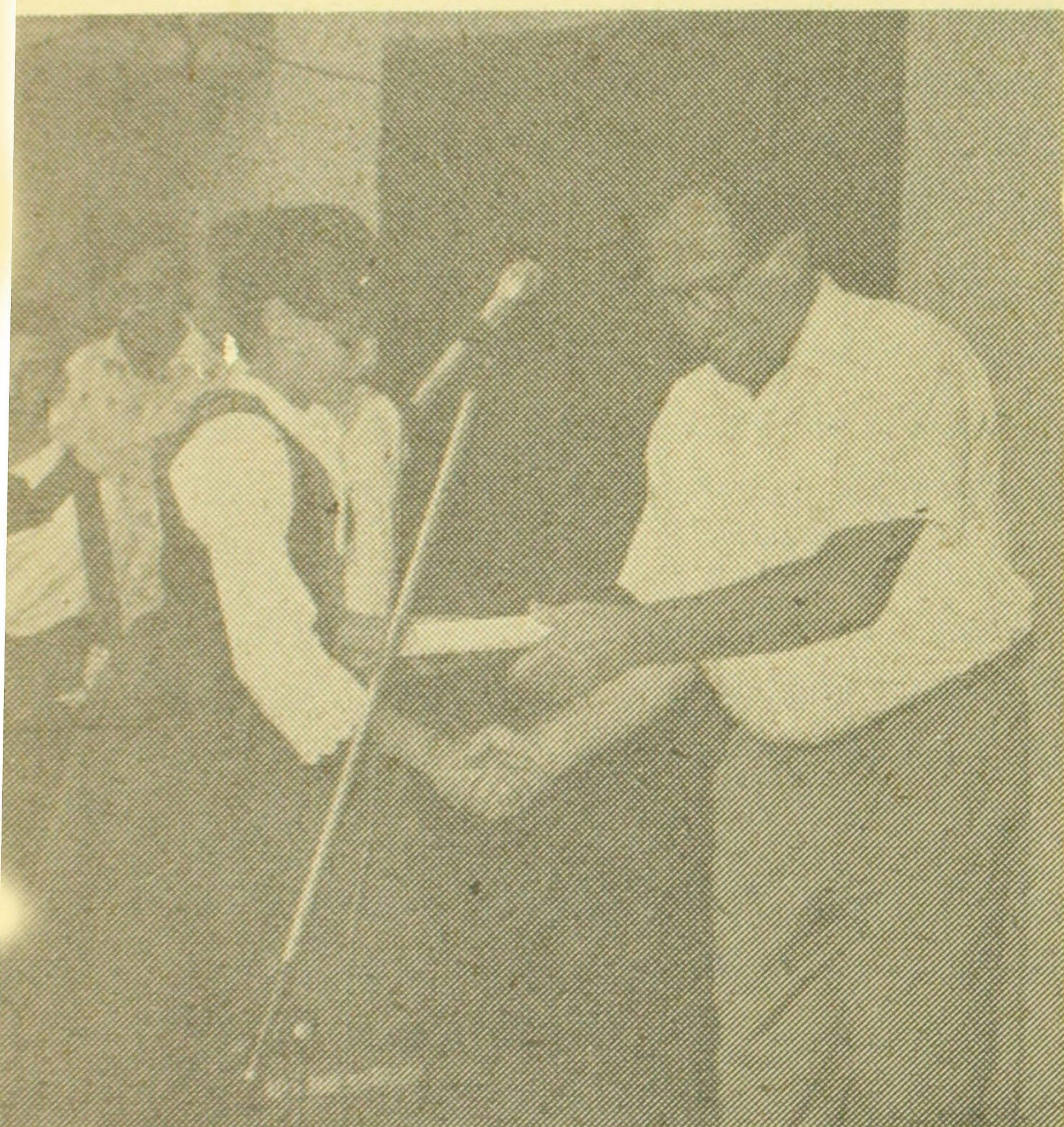
Jedna od novina u obogaćivanju kulturnih manifestacija vezanih oko ovogodišnje „Dužijance” bio je i literarni natječaj na temu dužijance raspisan u mjesecu travnju, na kojemu su mogli sudjelovati učenici osnovnih i srednjih škola. Osnovni cilj je bio da se mladi zaineresiraju na ovaj način za običaj dužijance, da svoja saznanja prodube i prošire i da ujedno bude proširena kultura pisanog izražavanja.

Na natječaj se prijavilo 60-tak učenika sa svojim literarnim radovima različitih oblika, a žiri se odlučio da nagrade podijeli po teritorijalnom principu, po mjestima iz kojih su sudionici. Stručni žiri, pod ravnateljstvom mr. Josipa Buljovčića donio je sljedeću odluku. Za mjesto Tavankut, u kategoriji učenika osnovne škole prvo mjesto je osvojila Dijana Prčić, drugo Kristina Tokodi, a treće mjesto

su podijelile Tabita Balažević i Dijana Vuković, dok je od učenika srednjih škola prvo mjesto osvojila Đurđica Lebović, drugo Marija Matković, a treće Ljubica Vuković. Učenica osnovne škole Biljana Štefković osvojila je prvu nagradu, a Snježana Matković drugu za sudionike iz Male Bosne, a među srednjoškolcima iz Male Bosne prvu nagradu dobila je Jadranka Kujundžić, drugu Ružica Matković, a treću Miroslav Stantić. Subotičanka Milijana Bašić osvojila je prvo mjesto među učenicima osnovne škole, dok je među subotičkim srednjoškolcima prvo mjesto pripalo Dušici Jurić, a drugo Marini Kujundžić.

Organizator je sve nagrađene podario prigodnim i vrijednim nagradama: video kasetom „Dužijanca 93” i knjigama za djecu.

(t. ž.)

Predaja nagrada

VELIKO KOLO

Uz svečan i bogat kulturno umjetnički program u subotu 6. kolovoza održana je jedna od mnogobrojnih manifestacija ovogodišnje „Dužijance” – Veliko kolo. Kako to tradicija nalaže, na Velikom kolu imaju biti prvi puta javno pretstavljeni bandaš i bandašica „Dužijance”, koji su ove godine Jakov Ivanković – Radak, radnik s Bikova i Ana Žigmanov, studentica iz Tavankuta. Također se ovom prigodom biraju najljepši risarski parovi po točno utvrđenim pravilima „Dužijance”: lje-

pota nošnje, držanje tijela, izgled lica i opći dojam. Za ovogodišnji najljepši par, po ocjeni stručnog žirija, izabrani su Đurđica Lebović, učenica, i Darko Bilinović, učenik, oboje iz Tavankuta, dok su drugo mjesto osvojili Sandra Lebović, učenica iz Subotice i Josip Skenderović, radnik iz Male Bosne, a treće mjesto je pripalo Mirjani Ostrogonac, učenici s Đurđina Ivanu Pešutu, učeniku iz Subotice. Vrijedni organizator se potrudio da najljepše parove bogato nagradi, tako da je „najlipča” risaruša,

prva pratilja bandašice dobila zlatnu ogrlicu, a „najlipši” risar, prvi pratilac bandaša zlatnu iglu za kravatu, dar „Aurometala” iz Subotice, dok su utješne nagrade bile torte, dar subotičkih slastičarni, whisky „ballantines”, dar ansambla »Hajo«, buketi cvijeća, dar subotičkih cvjećarnica, i dr.

Nakon ovoga ceremonijalnog dijela posjetitelji su mogli zaplesati u dvorištu KUD-a „Bunjevačko kolo” uz glazbu bunjevačkih plesova koju je izvodio tamburaški ansambl „Ravnica”.

Subotičanima vrijedne nagrade

NAGRAĐEN „ŠLING” NA ŽISELU

Na ovogodišnjem XXIV. festivalu amaterskog filma, videa, fotografije i di-japozitiva ŽISEL 94, koji je posvećen temama iz života sela, održanom od 5. do 7. kolovoza u banatskom selu Omoljica kraj Pančeva, kratki igrani video film „Šling”, autora **Zvonimira Sudarevića** osvojio je tri vrijedne nagrade. Autor je nagrađen plaketom „Zlatni suncokret” i diplomom za najbolju kameru ŽISELA 94. **Dijana Vuković**, koja u filmu igra glavnu ulogu, dobila je „Zlatni prsten”, nagradu za najbolju žensku ulogu na festivalu, a jedan od pokrovitelja ŽISELA 94. poduzeće „Media press” iz Beograda, nagradio je Sudarevića sedmodnevnim boravkom u hotelu „Juniorski klub” na Brezovici, jer njegov film „najiskrenije i najsimp-

Zvonimir Sudarević na snimanju nagrađenog filma

tičnije prikazuje život sela”.

Zvonimir Sudarević (33) amaterski se već više od 20 godina bavi fotografijom, dok se videom počeo baviti prije četiri godine prvo sa zapisivanjem biografskih momenata iz svoga života. Ubrzo postaje video kroničarom kulturnih i društvenih događaja Subotice i okolice. Svoju ljubav prema video stvaralaštvu sada je okušao dosta uspješno i na kratkom igranom filmu. „Šling” je njegov prvi autorski igrani film, za koje-

ga je napisao i scenarij, kojega je sam snimio i režirao.

Sama ideja za ovaj film javila se ranije: „Prošle godine sam za Ivana Baláževića, akademskog slikara, snimao oblačenje mladih divojaka u narodne nošnje. Taki jedan motiv činio mi se vridan, pa sam došao na ideju da bi to mogla biti zanimljiva priča za jedan kratki igrani film” – kaže Zvonimor.

Film je snimljen tijekom sedmog mjeseca ove godine u Subotici i na Verušiću.

On govori o zaboravljenom svijetu jednog salaša, punog romantičarske idile i spokoja kojega otkriva jedna suvremena tinejdžerka, slučajna prolaznica sa „yamahom”, i iskušava sve čari koji jedan takav svijet u sebi nosi. Kao kroz san, nevino i bezbrižno, ona ga upoznaje, saživljuje se s njime, da bi na kraju otkrila njegovu fikciju i nepostojanje.

Taj lik tinejdžerke igrala je **Dijana Vuković** iz Male Bosne, kojoj je, također, ovo prvi nastup na jednom filmu. Kada je saznala za nagradu, za „Žig” je rekla sljedeće: „Bila sam prvo iznenađena i očarana. Nisam virovala da je tako što god moguće. Mislila sam da je, to san, ali kad sam nagradu dobila ipak se pokazalo da je to stvarnost”.

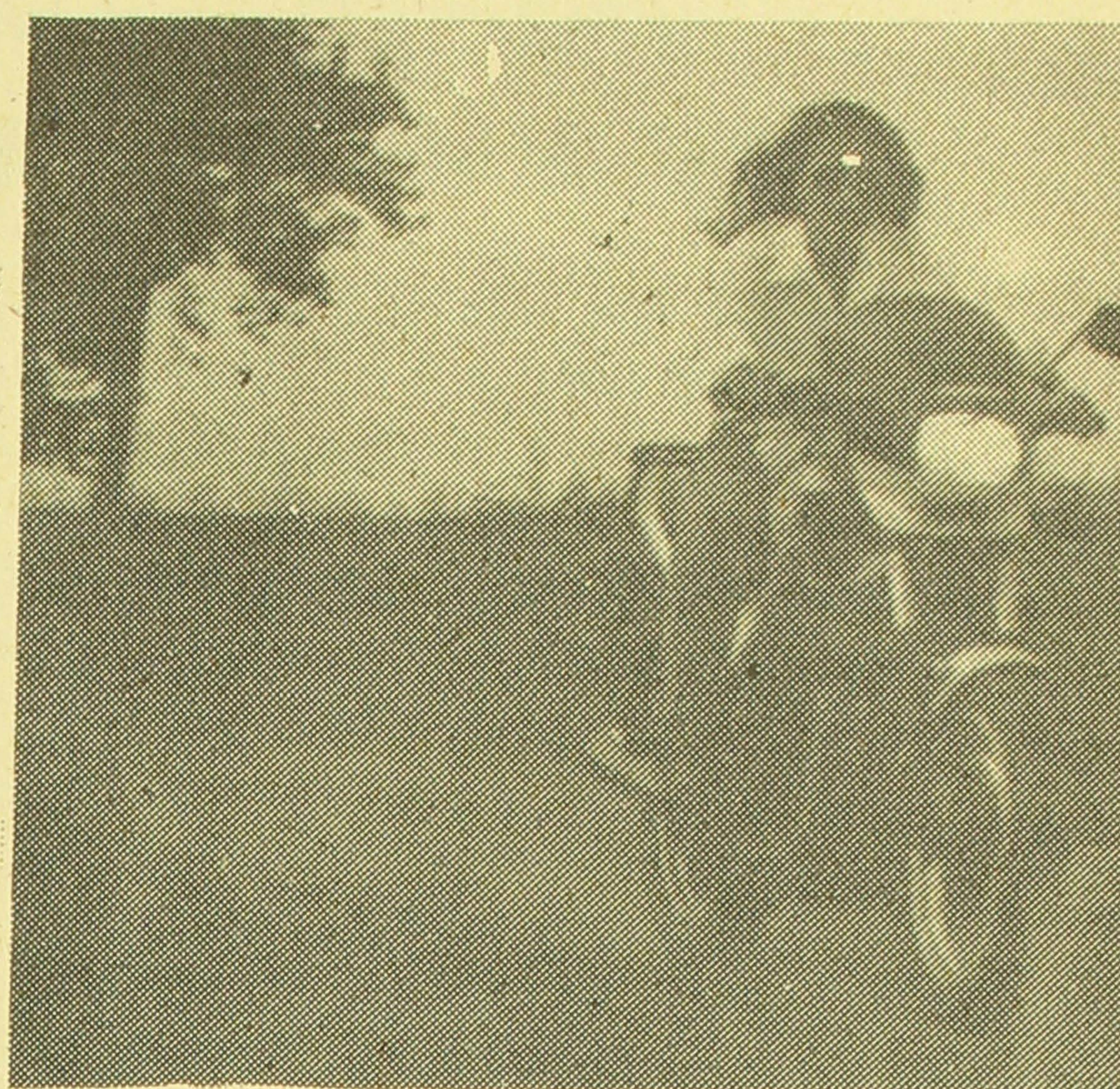
Za ovogodišnju „Dužijancu”:

**NOVI BARJAK
„DUŽIJANCE 94”**

Budući se stari barjak, tiskan u sito tehnicima za prvu gradsku svetovnu „Dužijancu”, sada već davne 1968. godine, toliko ošteti da više nije za upotrebu i javno prikazivanje, Organizacijski odbor ovogodišnje „Dužijance” dao je napraviti novi. On je identičan sa starim u pogledu natpisa i znaka, ali se kao novina pojavljuje način njegove izvedbe.

Naime, novi barjak „Dužijance” izrađen je zlatnim koncem, tzv. zlato-vezom, a taj posao su marljivo i lijepo privedle kraju sestre **Ivković, Cilika i Mara**, iz Subotice.

(t. ž.)

Kadran iz filma „Šling”

Ovom prigodom i uredništvo „Žiga” upućuje iskrene čestitke za osvojene nagrade, kao i želje za dalji uspješan rad.

T. Žigmanov

**NAJLJEPŠI IZLOG
„KRISTALA”**

– Natjecateljski izlog „Kristala” aranžirali su **Jelena Babić** i **Gábor Erdélyi** –

U okviru proslave žetvenih svečanosti „Dužijanca ’94” održano je, kao prateća manifestacija, i natjecanje subotičkih aranžera izloga. Žiri, imenovan od Organizacijskog odbora „Dužijance ’94” u sastavu: **Ljudevit Vujković Lamić**, predsjednik, **Dévavári Valéria**, etnolog, **Stipan Šabić**, likovni pedagog, **Zlatko Romić**, novinar i **Josip Pančić**, trgovac, obišao je sve izloge u gradu s postavljenim eksponatima i izvršio ocjenjivanje.

Najviše bodova i prvu nagradu osvojio je aranžirani izlog u pradavaonici „Kristal” u Strossmayerovoj ulici, odnosno aranžeri **Jelena Babić** i **Gábor Erdélyi**. Druga nagrada dodijeljena je grupi aranžera **Lászlu Nemes, Eriki Čuić, Petri Gligović** i **Draganu Stojanovskom** za izlog u robnoj kući „Centar”. Treća nagrada pripala je aranžerki **Anđelki Beneš** za izlog u prodavaonici „Mc. Gregor” u ulici **Borisa Kidriča**. Posebnu nagradu žiri je dodijelio aranžerki **Eržiki Cvijanović** za izuzetno atraktivan izlog u prodavaonici „Domaćinstvo” u Strossmayerovoj ulici.

Diplome zahvalnice pripast će svim ostalim sudionicima u ovom „natjecanju”: **Zlati Kišlegić** za izlog u prodavaonici „Merkur” u Strossmayerovoj ulici, **Kati Budanović** za izlog u „Gerontološkom klubu” u ulici **Petra Drapšina**, **Antunu Baglavi**, za izlog u prodavaonici „Željezničar” na Trgu Republike, **Miroslavi Pantelić** za izlog u prodavaonici „Borovo” na Trgu Republike, kao i osvajačima druge nagrade za izlog u prodavaonici „Na - Ma” u ulici **Dimitrija Tucovića**.

(a. z.)

VIŠE OD RAZBOJNIŠTVA

Nije više vijest, ali je veoma zanimljiv kriminal-politički slučaj, koji je 3. kolovoza na konferenciji za tisak priopćen: podignuta je optužba protiv bivšeg legionara i po svojoj prilici i bivšeg Subotičanina, **Marinka Magde** – bar prema optužnici – jedanaest saučesnika. Kolovodu tužilac tereti za pet teških slučajeva razbojništva (s ubojstvom) i razbojničke krađe, za jedan pokušaj istog zločina, zatim za protipravnu nabavku oružja („škor-pion”). Grupa je optužena za četrnaest ubojstava, 7-7 na teritoriji SRJ odnosno Mađarske, a od žrtava osmoro su državljani Jugoslavije, a šestoro su građani Republike Mađarske. Magda je uhićen u Mađarskoj, te će mu se u Jugoslaviji suditi u odsustvu i za zločine počinjene u ovdje, jer za svoja nedjela u Mađarskoj stat će pred tamošnji sud. Subotičani, **Ivan Šinković** i **Zoran Macsai**, kao i Zeničanin **Siniša Petrić** su optuženi za po četiri teška slučaja razbojništva, razbojničke krađe, a isti zločin je stavljen na teret u tri slučaja Beograđaninu **Božidaru Miljaniću**, zatim za po dva slučaja tereti se **Jovan Sredanović** iz Kule i **Goran Stavrić**, Subotičanin sa boravkom u Belgiji, dok **Aleksandar Šekarić** iz Beograda ima na duši jedan težak slučaj razbojništva i razbojničke krađe. Svima je produžen pritvor, a **Goran Bogdanović** iz Beograda brani se sa slobode povodom optužbe da nije prijavio zločin i počinitelje. Zbog pomanjkanja prostora izostavljamo optužbe u vezi sa kršenjem zakona o oružju i streljivu, iznude i sl.

Iza rutinske vijesti stoji, međutim, mnogo više pozadinskih, između ostalog i političkih aktivnosti. Konferenciju za tisak izbjegla je održati gospođa **Biserka Krpić**, okružni javni tužitelj. Izbjegavala je i novinare, jer je navodno i posljednjeg dana zadnjeg roka za podizanje optužbe (2. kolovoz) diktirala istu, te je optužnicu sutradan saopćio predsjednik Okružnog suda **Milovan Salatić**, provjereni kadar bivšeg SKJ i sadašnjih socijalista, kome nije dovoljno da bude istaknuti pravnik nego se bavi i politikom, a što je danas, od bitnog značaja za postavljanje sudaca. On nije znao objasniti zašto tužitelj nije nazočan na konferenciji za tisak, kada se obznanjuje optužba!

Nazočnost politike u ovom slučaju počelo je ranije, kada je **Zoran Macsai**, pukovnik Arkanovih "tigrova" bio uhićen pod manje teškom optužbom, a bio je pušten na slobodu pod veoma neobičnim okolnostima. Prema dobro obavještenim krugovima to se desilo u nazočnosti Arkana i njegovih jurišnika i na savjet **Dragana Božinovića**, načelnika okruga, koji je već nekoliko puta bio veoma uslužan domaćin svom heroju iz imperijalističkog rata. Arkan se u međuvremenu katastrofalno obrukao na parlamentarnim

izborima, a **Macsai** se vratio u zatvor, naravno ne dragovoljno. Počela je međutim organizirana hajka na tadašnjeg, sada već bivšeg tajnika MUP-a, **Milana Jerinkića**, koji je oslobođen ove dužnosti bez pompe, bez obrazloženja, kao da je odlazak ovakvog dužnosnika svakodnevni događaj. Desilo se, naime, da, dok Magdin odvjetnik nije mogao biti nazočan, niti se mogao domaći zapisnika o saslušanju **Marinka Magde** koje je objavljeno u segedinskom zatvoru, dotad je jedan subotički suradnik državnog tiska objavljivao detalje sa saslušanja, koje terete bivšeg tajnika MUP-a za suradnju sa Magdom, pa čak i za trgovinu oružjem.

Karakteristično je i to, da su čak dva Magdina odvjetnika vratila svoja ovlaštenja, jer im nije bilo omogućeno obavljati svoju dužnost. Nisu mogli prisustvovati saslušanju svoga klijenta – a u to ne vjeruju ni oni, ni novinari. Mađarske vlasti su dozvolile „prisustvo” na Magdinom saslušanju samo tužitelju i istražnom sucu iz Jugoslavije, a nisu i odvjetniku, kako to nalaže Zakon o krivičnom postupku u Srbiji. Inače, prema našim informacijama navedeni nisu prisustvovali, nego saslušali Magdu, što dokazuju razlike u zapisnicima koje su u posjedu mađarskih, odnosno subotičkih istražnih organa. **Južnoamerički sindrom?!**

István Valihora

DZVM – SVM: PREGOVORI DO DALJEG – ODLOŽENI

Da pregovarački sto ne mora uvek služiti i za pregovore, pokazao je drugi zvanični susret čelnika Demokratske zajednice vojvodanskih Mađara i Saveza vojvodanskih Mađara do kojeg je došlo 4. avgusta u Subotici. Čelni ljudi ove dve organizacije vojvodanskih Mađara prvi put su se našli za zajedničkim stolom krajem juna u Bačkoj Topoli, gde – mada je prethodno bila deklarirana dobra volja za saradnju sa obe strane – čak ni zajedničko saopštenje nisu uspeli izdati. Do drugog susreta došlo je nakon višenedeljne „pauze”, mnoštva saopštenja i pisama objavljenih u štampi na mađarskom jeziku, i moglo se očekivati da će se u Subotici od pregovaračkog stola stići i do pregovora. Tome je išla u prilog i ozbiljna "opomena" iz Mađarske: **dr. Čaba Tabajdi** (Tabajdi Csaba), državni sekretar mađarske vlade, zadužen za politiku prema mađarskim manjinama van Mađarske, je naime krajem jula odvojeno primio lidere ove dve organizacije i upozorio ih je da se jedinstvo vojvodanskih Mađara ne sme ugroziti, te da ona strana koja nastavi rat preko štampe neće moći računati na pomoć i podršku mađarske vlade. Bez obzira na ovu ozbiljnu opomenu i sve izraženiju želju i potrebu vojvodanskih Mađara da ove dve organizacije nađu zajed-

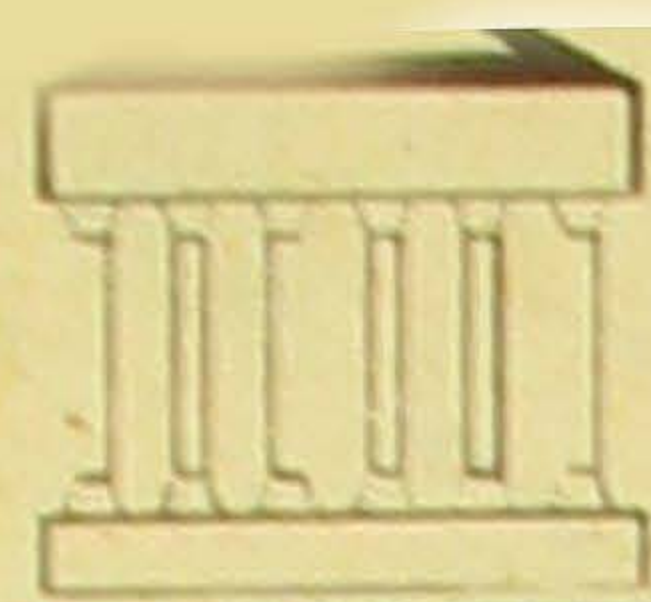
nički jezik, drugi susret DZVM i SVM u Subotici završio se fijaskom nakon svega desetak minuta. Predsjednik DZVM **Andraš Agošton** (Ágoston András) je naime već na početku sastanka dalje pregovore uslovio odgovorima na dva pitanja: kakva je organizacija SVM i kakav je njen stav u vezi 12.000 DEM koje dr. **Šandor Hódi** (Hódi Sándor), član saveta SVM-a duguje DZVM-u. **Ferenc Čubela** (Csubela Ferenc), prvi čovek SVM-a je na prvo pitanje – začuđen što se ono uopšte i postavlja nakon što je u štampi više puta odgovoran deklarisan – ponovio da je SVM interesna organizacija. A što se Hodijevog „duga” tiče, smatrao je da to treba raspraviti sama DZVM, jer je Hódi član saveta (i) DZVM-a, a u dotično vreme bio je i njen potpredsjednik. S obrazloženjem da odgovore na postavljena pitanja nisu dobili, **Andraš Agošton** i članovi predsedništva DZVM-a su napustili salu prethodno obustavivši sve daljnje pregovore dok se u štampi ne objavi kakva je organizacija SVM (!) Nisu našli za shodno ni da odgovore na zamerke druge strane: da DZVM prestane sa hajkom i isključivanjem onih svojih članova koji su se učlanili u SVM, te da će udruživanje DZVM-a sa SPS-om u nekim opštinama da se smene prvi ljudi lokalnih samouprava (što se posle Bačke Topole sprema u Bečeju, a i u nekim drugim opštinama) naneti ogromnu štetu mađarskom življu.

Neuspeli pokušaj pregovora lideri SVM-a su odmah nakon toga ocenili kao nedostatak dobre volje za saradnju sa strane DZVM-a i ukazali na brojne opasnosti ovakvog ponašanja, dok je predsedništvo DZVM-a izdalo saopštenje u kome se kaže da je njihov „javni pokušaj” da utvrde pravni status SVM-a ostao bez rezultata!

Inače ovih dana je DZVM-u pismo uputio i **Šandor Čori** (Csoori Sándor), predsjednik Svetskog saveza Mađara koga je Agošton (pokušavajući u tzv. „finansijskom skandalu” da diskredituje i pojedine ljude MDF-a, bivše vladajuće stranke u Mađarskoj) više puta optužio da je uz Hodija imao učešće u tome da velika novčana sredstva dodeljena Mađarima u Vojvodini od strane mađarskih i drugih stranih fondacija nisu strigla na odredište. Čori je nakon višemesečnog ćutanja odgovorio lideru DZVM-a odbacujući optužbe i zahtevajući da se te tvrdnje potkrepe dokazima, uz upozorenje da se bez izmirenja i jedinstva dovodi u opasnost ne samo autonomija vojvodanskih Mađara, nego i njihov opstanak na ovim prostorima. Zdrav razum svakako nalaže da ove dve organizacije nađu zajednički jezik bez obzira na razmimoilaženje mišljenja po nekim (čak i važnim) pitanjima i to najskorije. Jer nesuglasice i svade koje sve više poprimaju obeležja pravog rata, nanose ogromnu štetu ovdašnjim Mađarima, čiji bi interes ipak trebao biti na prvom mestu – bar kad se radi o organizacijama koje sebe smatraju „interesnim organizacijama vojvodanskih Mađara”.

Ildiko Arpaši

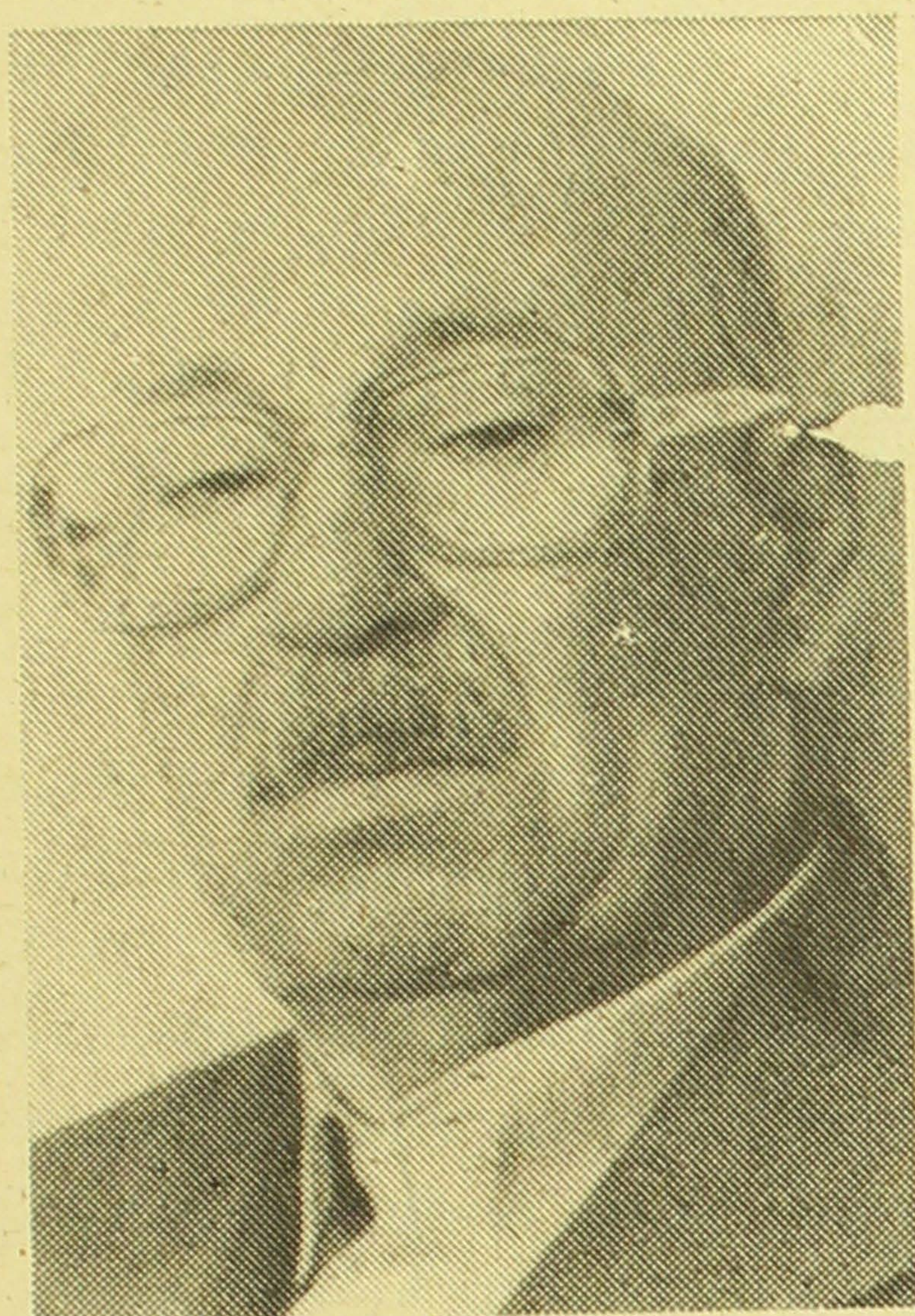

Naš književni leksikon

PJESNIK CVJETOVA MEĆAVE

Balint Vujkov (Subotica, 27. svibnja 1912. - 23. travnja 1987.), pjesnik, pripovjedač, romanopisac, kritičar, esejist, pamfletist, dramski pisac, inicijator, osnivač, urednik i izdavač književnih časopisa, dnevnih i nedjeljnih novina, kalendara, knjiga i drugih publikacija, a danasve – sakupljač, obrađivač i komentator narodnih pripovjedaka, poglavito hrvatskih (bunjevačkih). Objavio tridesetak knjiga poezije, proze i narodnih priča. Zastupljen je u više domaćih i inozemnih antologija, zbornika itd.

Balint Vujkov

Svoje životno djelo stvarao je ravno 57 godina. Za neke bi to bio čitav jedan ljudski vijek, a za njega samo neprekinuti tvoriteljski čin. Započeo ga je davno, u zimu 1931. godine, kada je budući student prava, na poticaj svog razrednog starješine Milivoja Kneževića, pisca i urednika časopisa „Književni sever” svjesno krenuo u dugu spisateljsku avanturu.

Pisao je pjesme, novele, fantastične bajke i dramske tekstove. Nose zajedničke značajke: naglašene socijalne motive, snažan zamah, lirsku intonaciju, ali realističku prosudbu. U člancima, prikazima, esejima i polemikama je oštar, nepomirljiv borac za novo i svježije, napredne ideje. Najveći dio svojega djelovanja posvetio je sakupljanju i obradi (povremeno i komentiranju) narodnih pripovjedaka u Hrvata-Bunjevaca u Subotici i njejoj okolini da bi kasnije svoj krug proširio i postupno usmjerio na usmeno kazivanje hrvatskog življa u Bačkoj, Banatu, Srijemu, Liki, Kosovu. U posljednjoj etapi svoga rada sakuplja narodno blago Hrvata u rasijanju: u Mađarskoj, Rumunjskoj, Austriji i negdašnjoj Čehoslovačkoj.

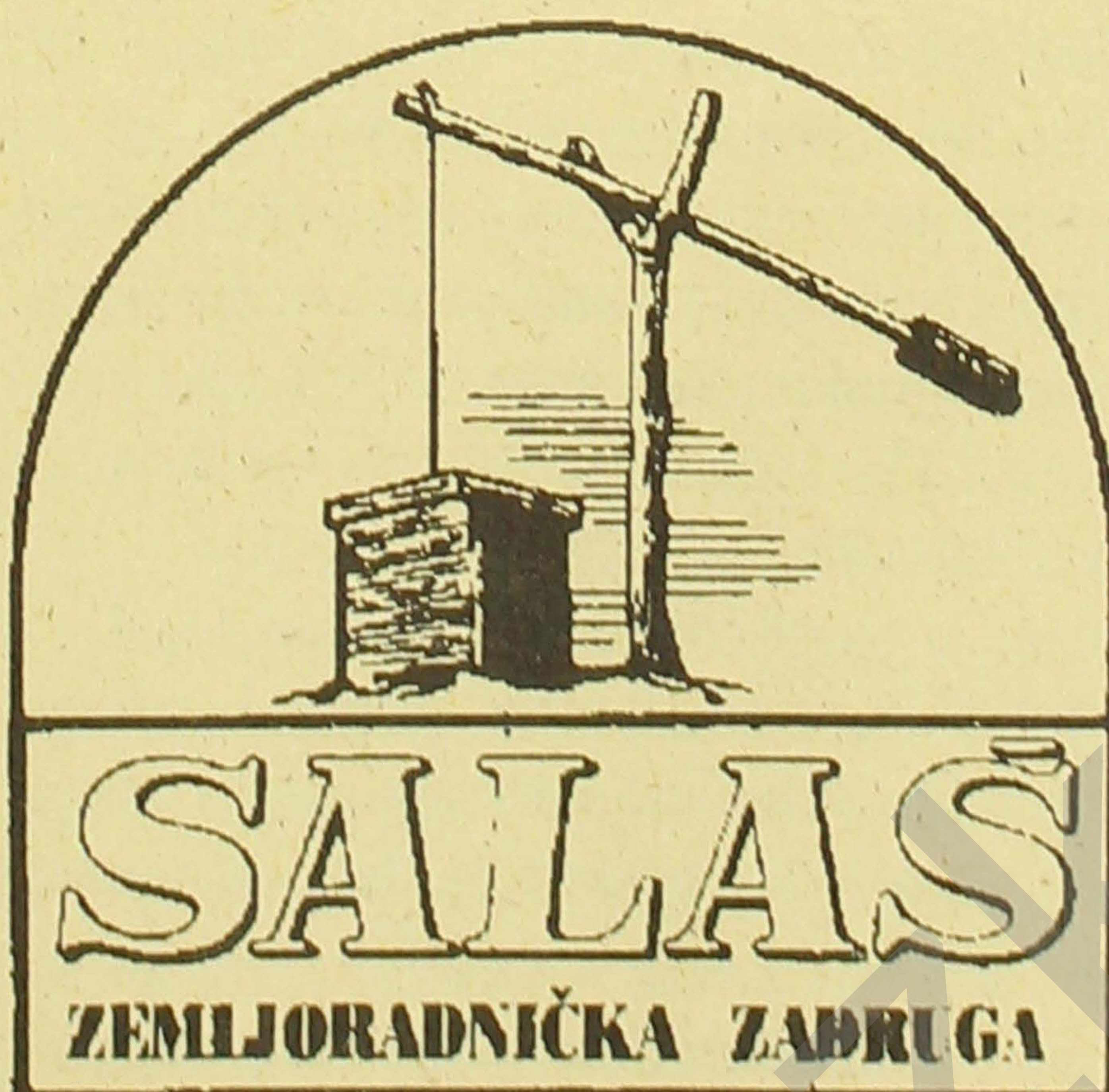
Plod tog rada je golem: tridesetak knjiga, 1.500 hrvatskih narodnih pripovjedaka, među kojima su bunjevačke najbrojnije. Riječ je o pravom podvigu koji plijeni pažnju,

izaziva poštovanje i neskriveno divljenje. Nastao je kao rezultat prilježnog rada, nesvakodnevnog mara i nepresušne ljubavi prema svom narodu, ali i nesmislih duhovnih (pa i tjelesnih) napora. Svemu tome puniju dimenziju daje okolnost da je cio taj golemi posao obavljao sam, oslanjajući se gotovo u svim situacijama na vlastite duhovne i materijalne mogućnosti.

Godinama i desetljećima nije prezaao ni od najvećih izdataka koji su vazda nadilazili njegove u biti skromne prihode. Bila je to svjesna žrtva. Druga po redu, jer prva se očitovala u tome što je samoprijegorno zanjekao vlastito izvorno umjetničko stvaralaštvo, sve radi jednog jedinog cilja koji je najsazetije formulirao jedan kritičar: „Zasluga Balinta Vujkova je velika, jer sigurno je uspio spasiti za hrvatsku književnost i filologiju prave bisere koji bi se zametnuli i izgubili u vjetrometini. Osim literarnog, njegovo djelo ima također filološko, etnografsko, sociološko i antropološko značenje, kao i posebnu nacionalnu vrijednost”. Tako je svome narodu, poglavito Bunjevcima i Šokcima kao česticama integralnog hrvatstva, podigao trajan književni spomenik koji čuva njegovu duhovnu baštinu, dušu, biće...

Na kraju bih skromno dodao: sretan sam što sam više od četiri desetljeća prijateljevao s čovjekom koji je imao vanjski život preskromnog sadržaja, skoro oskudan, ali duhovno – nemjerljiv. I stoga što sam mu često u tom dugom tijeku vremena bio suradnik: katkad prepisivač i tipkač, katkad autor prpratnih tekstova za pojedine knjige, korektor ili urednik, te na kraju izdavač, propagator, a sad bibliograf djela Balinta Vujkova. Prikupljena bibliografska građa o njegovom životu i radu sadrži oko 300 jedinica. Dio te građe već je publiciran. Nadam se da će uskoro sazreti i uobličiti se misao o izdavanju sabranih djela Balinta Vujkova, velikana pisane riječi u Hrvata – Bunjevaca.

(l. r.)

ŽIVOTOPIS**BALINTA VUJKOVA**

1912.

Balint Vujkov rodio se 26. svibnja, od oca Franje, krojačkog radnika i majke Jele, rodene Poljaković Kovačev, domaćice. Svjetlo dana je ugledao u roditeljskom domu, u nekadašnjoj Ivanovoj ulici (pre I. svjetskog rata) Pipa utca, a danas Otono Župančića br. 26). Preci su mu podrijetlom iz bunjevačkog sela Kačmar danas u Mađarskoj.

1915.

Listopada 1915. negdje na Istočnoj fronti poginuo je Balintov otac Franjo Vujkov, rođen 1886. godine. Mladog Vujkova je othranio njegov djed, dida Stevo (Števo) Poljaković Kovačev, pećarski majstor, pravio je krušne peći. Dida Števo je bio obdaren pripovjedač, on mu je otkrio narodnu priču u kojoj je sagledao jedan svijet mnogo, mnogo širi i veći od avlije i sokaka. Večeri provedene u dida Števinim pričama dočaravale su nešto ljepše i bolje podsticale sanjarije.

1918.

S jeseni, mladog Vujkova upisuju u prvi razred osnovne škole u Mlaci. Pošto se nastava tada odvijala na mađarskom jeziku, a on ga nije znao, upućen je na ponavljanje razreda.

1919.

Ponovo ga upisuju u prvi razred, ali ovoga puta u osnovnu školu na Senčanskom putu. Zahvaljujući vrsnom učitelju Tereku ponavljač postaje najbolji učenik.

1921.

Treći razred pohada u Učiteljskoj vježbaonici prijeko od Pravnog fakulteta. Tu završava i četvrti razred.

1923.

Po upisu u subotičku gimnaziju, učenik je I a razreda. Razredni starješina mu je profesor Milivoj Knežević, pisac, kasniji urednik časopisa „Književni sever”, koji će izvršiti presudan utjecaj na njegov životni put i karijeru. Tijekom školovanja u gimnaziji mnogo čita, objavljuje nekoliko dačkih radova, ali ga pisanje ni najmanje ne privlači.

1931.

U mjesecu lipnju maturira i tada počinje interesiranje za narodnu priču, sakuplja bunjevačke (hrvatske) narodne pripovijetke. Prvi izvori su mu ljudi iz tzv. Zelenog sokaka (današnja Bajnatska): drvodjelja Marko Vojnić Purčar Pulak i cimerman bač Grša Milanković. U tom poslu ga savjetuje, hrabri, podiče i usmjerava književnik Milivoje V. Knežević.

1932.

„Književni sever” u 12. (prosinačkom) broju objavljuje prvu bunjevačku narodnu pripovijetku, koju je sakupio i obradio Balin Vujkov; to je Luda divojka. U istom broju je štampan i njegov kraći esej Narodne pripovijetke i narodni pripovjedači kod Bunjevaca. Ovaj esej je imao više nastavaka.

Priredio: Lazar Mrković

Nastavlja se ...

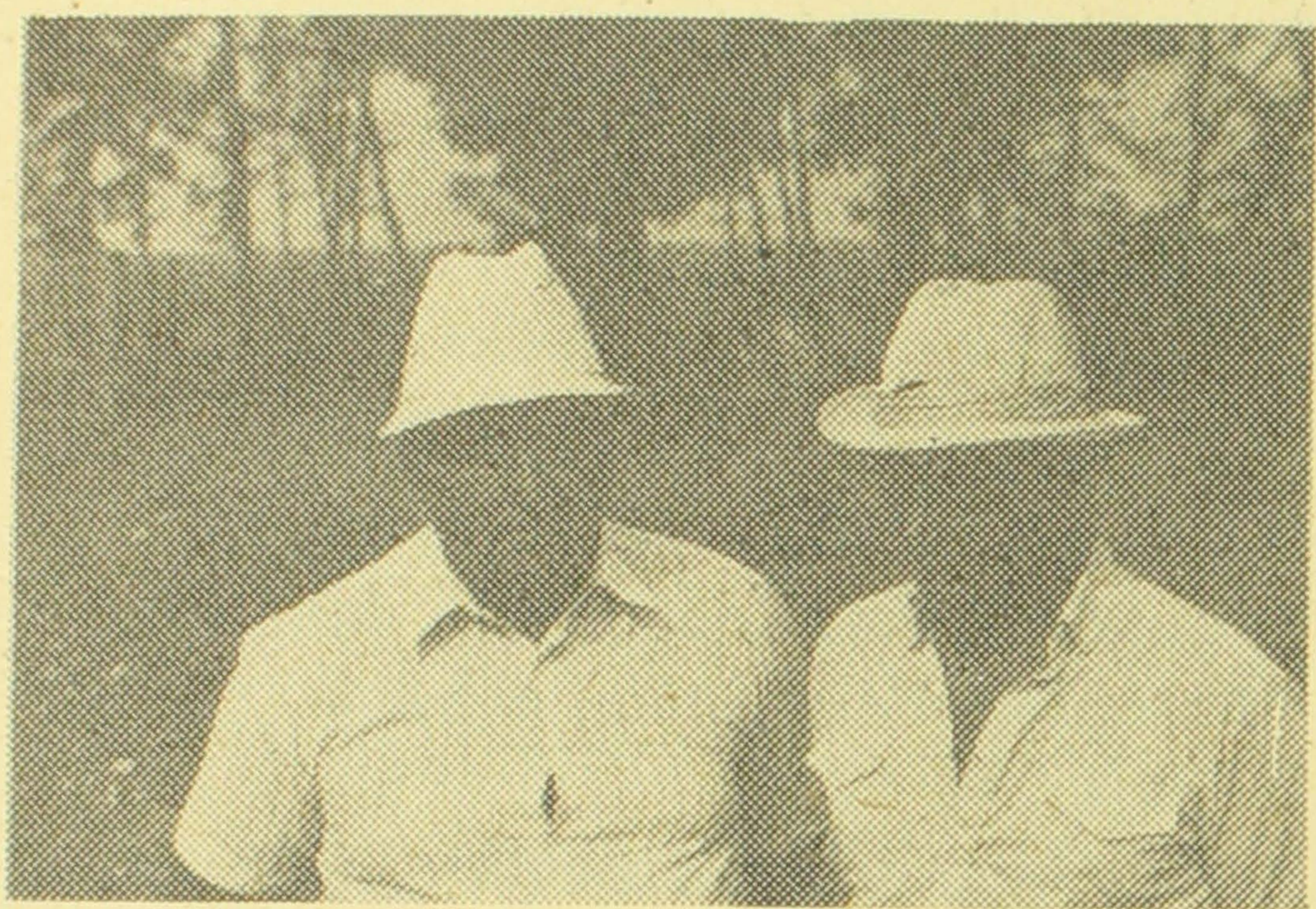

Posle uspešne žetve nevolje prate vredne poljoprivrednike

ŽITO U CELOSTI – NOVAC NA RATE

Braća Ivan i Stipan Šarčević ugledni su poljoprivrednici sa Verušića, orijentisani prevashodno na ratarsku proizvodnju, mada Stipan ne zanemaruje ni povrtarstvo, pre svega proizvodnju krompira. Kako svake, tako i ove prošle jeseni zasejali su pšenicu na znatnim površinama, na vreme je požnjeli i ne žale se, kažu dobro je rodilo. Na pojedinim parcelama postigli su prinose i do 33 metričke cente po katastarskom jutru, što je i u uslovima primene pune agrotehnike i optimalnog đubrenja dobar rod. A znamo da se u protekloj proizvodnji maksimalno štedelo, ne što se htelo, već što se moralo.

Braća Šarčević

I bila bi ovo idilična priča da na proizvodnju pšenice utiču samo prirodne, a ne i ekonomske i još kojekakve zakonitosti. Posebno kada je reč o realizaciji roda, jer ni cena, a ni

isplata u tri rate Šarčevićima nije po volji. Zašto?

„Pa zato što smo mi žito odjedared pridali.“, odgovara Ivan Šarčević i dodaje: „Čovik se trudio i zebo, oće l bit kiše jel leda, a sad zebe očel mu proppast dinar?“

Cilj svakog rada je zarada, a sudeći po Ivanovim rečima, ona će i ovoga puta izostati: „Ti novci što su dobiveni, unaprid su već potrošeni. Ako najmanja se najmanja mašina u kući pokvari, ispadne da je to taman ovi 30% što smo dobili od vagona žita. Tako sam ja prošo, a čujem da je i kod drugi slično. Znači, jednaki smo kad je u pitanju propast; a da će kogod štogod zaradit – od tog nema ništa!“

„Platit ljudima šest dinara po meteru?! Kad se plati kombajniranje, presovanje, kupi manila... ispadne da nemamo ni za ugašenje. I šta da kažem kako ćemo dalje radit? To je besmisleno.“ – dodaje Stipan Šarčević.

Kreatori agrarne politike bi verovatno kao rešenje ponudili zamenu merkantilne pšenice za semensku i mineralna đubriva. Međutim, svaki poljoprivrednik zna da je od ponuđenih 50 kg po hektaru slaba vajda, a Stipan vidi pretnju i u zameni za seme, te ovo pitanje doživljava kao provokaciju: „Šta je bilo oko zamine. To je još da nas država i ova naša nesposobna ekonomija zaduži da i na godinu pridamo žito zabadavad. Ni ove godine nisam baco veštaka, a neću se ni zaduživat – veštak je priskup. Sime ću donet originalno – zaminom, jel ću platit, nije ni

važno, al ni kile veštaka. Ne dotiče mi, i makar znam da će manje rodit ne možem ga kupit.“

Negativno iskustvo navodi Stipana Šarčevića da izrazi skeptičnost i po pitanju blagajničkih zapisa, papira kojima će biti isplaćeno 70% roda: „Zapisi – to je van pameti. Kad sam prija vršideb očel u banku nisam sa štednje mogo dobit ni tri dinara da dotekne kombajnerima na pivo. Pa kad su nas toliko slali u banke da te zapise pritvorimo u dinar, a on nam najvećma triba, ka' ćemo mi skupit naš novac da možmo radit i uložit u poljoprivredu? To se nikad neće skupit – banke su odtale brez pare. Ja ne možem grickat ni to zlato, ni taj ček.“

I umesto zaključka, možemo požaliti što razgovoru vođenom ispred mesta za isplatu pšenice nije prisustvovao i treći brat, Pajo Šarčević, pa da i ova priča bude u tri rate. Baš kao i život što nam protiče na rate, od jutra do ko zna šta donosi sutra.

(d. v.)

KEFIR

U periodu ljetnih vrućina, a osobito ako ste na vremenske promjene preosjetljivi, za što bolju psihičku i fizičku kondiciju probajte kefir. Kefir je napitak sličan jogurtu, dobijen fermentacijom mlijeka pomoću posebne bijele gljive, a spravlja se ovako: u posudu (staklenu, emajliranu, porculansku) sa poklopcem, ulije se 1/2 litre prokuhanog mlijeka sobne temperature (količina dostatna za 2 čaše). Gljive se stave u plastično cjedilo (ili od drugog nerđajućeg materijala, isperu hladnom vodom i stave u pripremljeno mlijeko, poklope i drže na sobnoj temperaturi 1 dan, a u hladnjaku 2 dana. Za to vrijeme gljive izvrše fermentaciju kiselo mlijeko – kefir. Ovako dobijen kefir promiješa se blago kašikom i cio sadržaj uspe na cjedilo ispod kojeg se nalazi posuda. Treba malo sačekati da se kefir ocijedi. Gljive koje su ostale na cjedilu odmah se isperu vodom i ponovo stave u novo, već pripremljeno mlijeko.

Kefir se pije svježe spravljen, sam ili uz obrok. Posebno je ukusan ako se u njemu prije upotrebe stavi nekoliko zrna soli. Kefir se, zahvaljujući visokom sadržaju vitamina i minerala, stoljećima koristi za bolju fizičku i psihičku kondiciju organizma i kao nadopuna u raznim dijetama.

(l. m.)

Istorijski pregled razvoja hortikulture

Danas se uređenje gradova i naselja uopšte ne može ni da pretpostavi bez zelenih površina sastavljenih od niza najraznovrsnijih biljaka – trava, cveća, žbunja, povijuša i drveća.

Posmatrano istorijski, podizanje i održavanje zelenih površina u naseljima ima svoje korene u dalekoj prošlosti ljudskog društva. Pa ipak, nužno je istaći da istorija ni Starog ni Srednjeg veka ovu veštinu nije poznavala u sadašnjem, savremenom shvatanju.

Veština podizanja i korištenja zelenih površina naselja u savremenom smislu počela je da se razvija tek u periodu kapitalizma, kada dolazi do nastajanja velikih gradova i koncentracije znatnog broja ljudi na relativno malom prostoru.

Veliki broj ljudi u naseljima, intenzivan saobraćaj, delatnost mnogih zanatskih i industrijskih pogona, sa jedne strane, a monotone fizionomije zgrada i drugih građevinskih objekata gusto zbijenih na malom prostoru u ulicama sa druge, nametali su potrebu za nalaženjem rešenja nizu problema. Uporedo sa stvaranjem velikih naselja dolazilo je u sve jačoj meri i do pojave problema: kako stanovnicima obezbediti povoljnije uslove za život i rad, jer se ubrzo ispoljilo, da boravljenje velikog broja ljudi na malom prostoru dovodi do stvaranja nepovoljnih uslova sredine, da to negativno utiče na njihovo zdravlje a preko toga i na njihove radne sposobnosti i proizvodni potencijal uopšte?

Tokom vremena, a u cilju nalaženja rešenja gornjim problemima, nastala je jedna nova oblast ljudske delatnosti, koja se danas naziva hortikultura pod kojom se podrazumeva organizovana primena biljaka u cilju stvaranja pogodnijih uslova za život stanovnika naselja.

Kao takvo, ozeljenjavanje naselja danas obuhvata kako praktičnu, tako i naučnu delatnost, razrađujući i teoretske osnove u ovoj oblasti.

Ružica Pisanić, dipl.ing.hort.

OBIČAN ČOVIK

Rano mi bilo na salaš. Taman se svršila velika misa. Popo nikako sprkunjo propovid, a i nije Bog zna šta kazo. Pa di on živi? Ko na priliku; ako mi opraštamo dužnicima našim i nama će bit oprošteno. Bog te vidijo: a ko je još meni oprostijo kaki dug? Jedino što porez još nećemo da plaćamo, jel je stvarno brezobrazan; al to ne znači da je i oprošten. Pa ni s crkvenim porezom bolje ne stojim. Pajo grije oprašta, al porez, baš ako nemož, onda do nove rane. Kažem, rano mi na užnu, pa svratim u mijanu, kad tamo Vaso, al već pod dobrim gasom. Mane mi rukom. Ajd za njegov astal. Naruči mi piće i ćuti. Čudno! Uvik je bio pun fale za vladu i sistem koji je srušio truli komunizam i autonomāše. Možem vam kast, da ga baš nisam volio, al dobar čovik je ovako bio. Vidim ga sad, ko da je posliđnjeg roda naranio, tako mu lice tužno, a usta skupljena, ko da ne pije rakiju već sirćet.

– Šta je Vaso? Da ti, ne daj Bože, možda crkla krava?

– Ne sedaj mi na muku, već pi to pivo – podigne čašu, a ja bocu. Nazdravimo i otpijemo.

– Ajde, Vaso, znamo se, pa ako možem pomoć, tu sam.

– Idi bre, ti da mi pomogneš. Vlast mi odmogla, a ti da pomogneš, još Bunjevac!

– Hrvat-Bunjevac – podviknem ja, al od bisa el od piva, ne zna, al se momentalno stišam. Vidim čovik u nevolji, pa moždar i ne zna šta divani. Kaži Vaso.

– Vidi, ti znaš da imam tri sina, tri junaka, tri bora zelena. Na radost majci

i ponos ocu, al eto ti nevolje. Sve dosadašnje dobro ispade zlo. Prvi, Damjan, ode u radikale. Tuko se bre, po Slavoniji i celoj Krajini, hvala svetoj Paraskevi, ostade živ, al radikale proglasiše ratnim zločincima i jado moja, nigde posla ni zarade. Ode ti on u švercere. Moja plata, na plaćenom neradu, jedva za lebac i krompir. Drugi, Stojan, ode za Bosnu, Karadžiću pomaže braću. Pa ti znaš da smo se mi navjek ispomagali. Da nije nas, ko zna koji bi Tvrtko vladao već Bosnom. Al zato smo ti mi tu. No, tog jada, vidi sad, proglasiše i Karadžića zločincem. Zatvorili Drinu. Ne može dete da mi se vrati. Oće sad i ovaj najmlađi da ode. Brata da spasi. Kaže, on će u Arkanovce. Oni se nikog ne boje. Njega ne dam! Ne dam! – lupi šakom po astalu, privrne rakiju, a ja jedva spasim pivo.

– Ajde, smiri se. Biće to sve dobro. Pa ti nisi skorašnji dođoš. Tvoji su došli još posli osamnajste. Skoro da si pravi Bunjevac.

– Kelner! Još po jedno piće – naručim ja, a Vaso me zagrli ko brata. Suze mu poteknu, a on stisne zube i ni riči. Bilo mi ga žavo. Potapšem ga po ramenu, ispijemo piće, koje mi je sad nikako gorko bilo. Pozdravim ga i krenem kući na užnu. Pomislim: Bože, znadu l oni koji vitrove politike okreću, čas vamo, čas tamo, koliko jedan običan čovik, roditelj, jel dite mož patit čerez tog? Cigurno ji baš briga! Jel da nije tako, prvo bi običnog čovika pitali, pa ratovali!

Grga

DEŽURNA...

ČOVJEK SE UČI DOK JE ŽIV: „Musolini jedino nije znao da Rimsko carstvo leži na Etruriji, na svetoj srpskoj, raškoj zemlji.”

NEPRIJATELJ PRIJATELJA MOG NEPRIJATELJA: „Nikada Srbin nije pucao na Srbina zato što je ovaj Srbin!”

NIHTFERŠTEN: „Žao mi je što Nemci imaju tako nesavršen jezik, pa mi je teško čitati njihov pravopis.”

Milja Vujanović, zvanična republička vračara i prorok

RTS III., 2. kolovoza 1994.

MENU: „Kornjače, kopriva i drugi predstavnici flore i faune mnogo su ukusniji nego što mnogi misle”

SE VEDA, NE?: „Potpuno razumemo položaj Srbije. Oni su pod blokadaom, odlučili se na takav korak iz njima poznatih razloga i ne ljutimo se zbog toga.”

Dušan Kovačević, general-major, ministar obrane RS

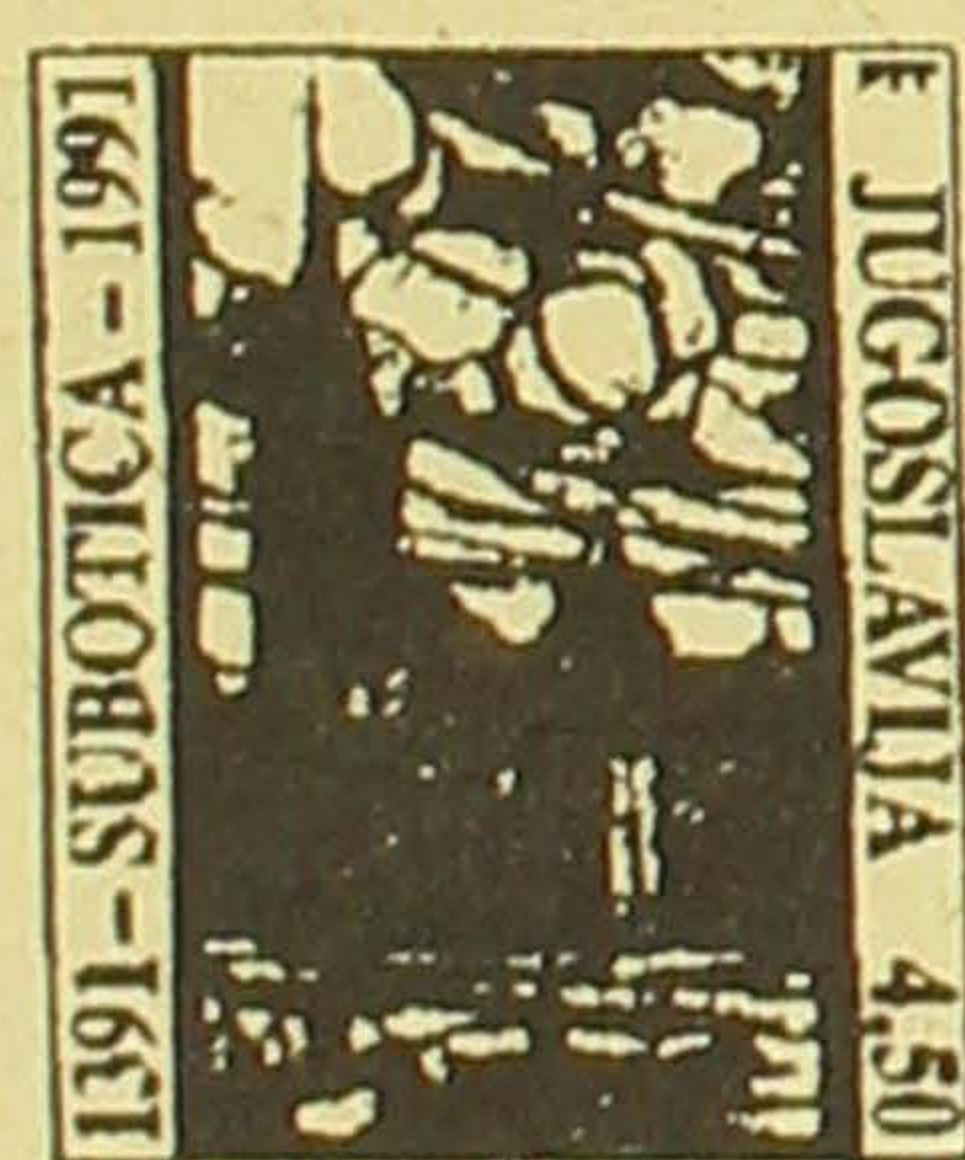
„Borba”, 11. kolovoza 1994.

PRIZNAO: „Ako smo hteli da posle toličkih nedela koje nam je svet priredio poslednjih godina (zapravo od kako traje krvava Jugo-drama), udovoljimo tim zlikovcima - onda smo im baš ovih dana (mazohistički, dabome) to dobrano i priuštiti! (...) Bilo bi, dakle, mnogo časnije da su ovi iz Beograda, a pogotovo oni na Palama – PRIZNALI svima nama – da smo stigli do – kraja. I da se moramo spašavati – kako znamo i umemo!”

Miroljub S. Vučinić, glavni i odgovorni urednik „Dana”

„Dani”, 10. kolovoza 1994.

... RUBRIKA

Filatelija

Spomenili smo različite vrste sakupljača. Pored njih ostaje još i istraživač – On je davno prevazišao sakupljanje opće, motiv ili tematika. Njegov životni credo da istražuje, otkriva „nešto” – grešku na marki, štamparsku grešku nakon deset i više kontrola. Ovi filatelisti daju sebi određene zadaće, kreću se svojim, sebi zadanim tajnim putevima i tako podižu razinu filatelije. Pored svih ovih vrsta filatelista ipak ostaje da kod nabavki maraka najbolje je snabdjevati se kod stručne trgovine. U njima se nalaze vrsni poznavaoči poštanske marke, stručnjaci s velikim znanjem i iskustvom i od njih treba najčešće tražiti savjet. Taj savjet

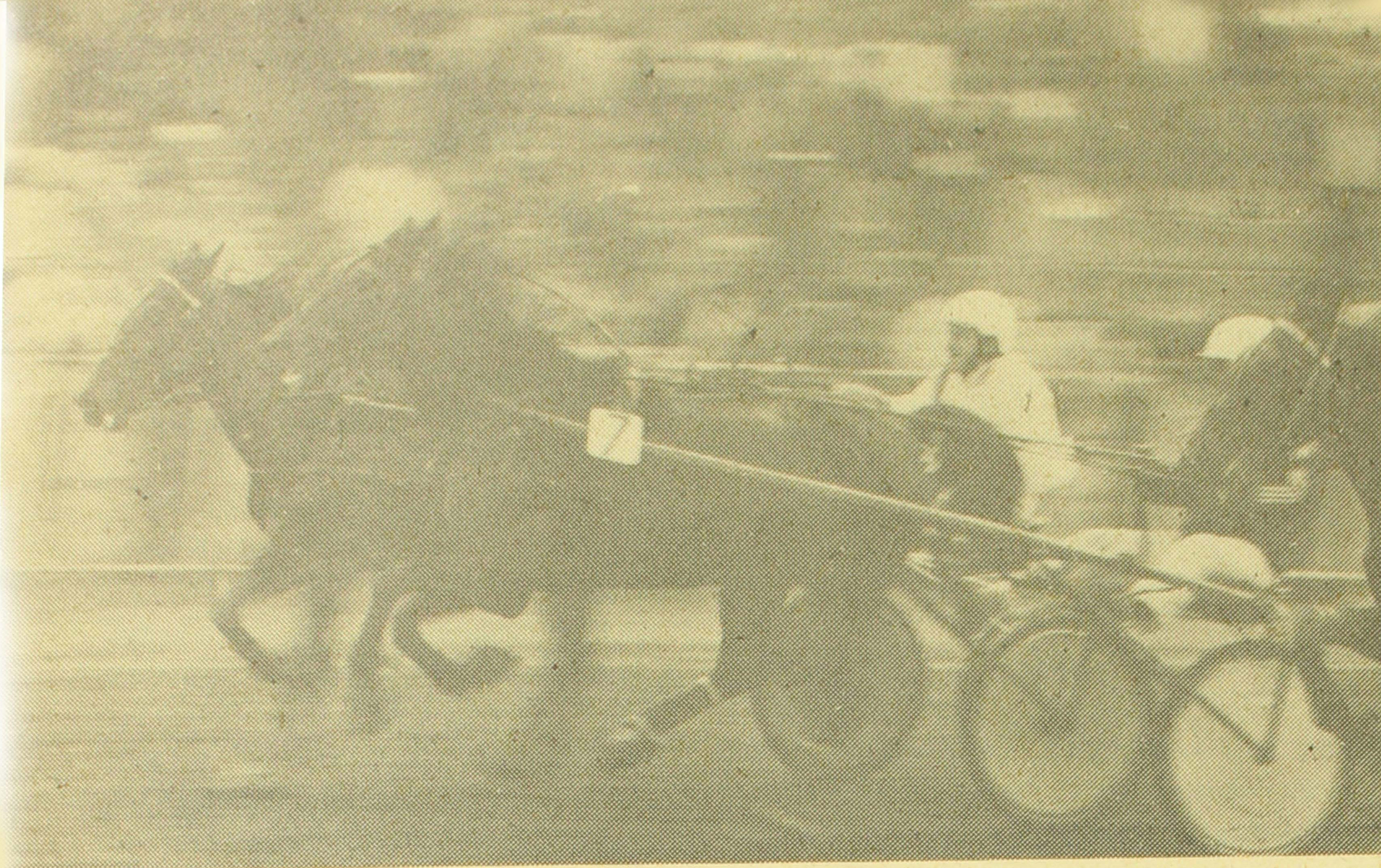
morao bi biti stručan i adekvatan jer pored poznavanja marke mora se voditi računa i o moralnoj pouzdanosti firme za koju se radi, za razliku od beskrupuloznih poznavalaca i špekulanata.

Poslije svega dosad iznijetog, ipak nam ostaje da se odlučimo što sakupljati? Osnovna odluka mora biti: žigosane ili ne žigosane marke, jer ove dvije osnovne oblasti nikada ne treba pomiješati. Suprotna mišljenja mogu se uvijek sukobljavati nabiranjem raznih argumenata za i protiv. Nastojim da nekako pomirim oba tabora ne navijajući ni za jednog. U nas u posljednjih nekoliko desetljeća zbog modernih maraka sakupljaju se nežigosane, zbog ljepote same marke i općeg dojma. Naime, svaki žig, ma bio i najljepši, škodi općem dojmu, međutim, poštanska marka postoji radi određene uloge – ona mora postići svoj cilj – putovati. Da bi izvršila svoju zadaću mora proći kroz niz ruku i dobiti svoj

žig. Kad filatelist dođe poštanskom službeniku da mu isti stavi žig na određenu marku, ovaj mu čini najobičniju uslugu i imamo *uslužni žig*. Baš kod ovakve tolerancije, filatelist sakupljač žigosanih maraka, odstupa od svojih principa. Pravi („ortodoksni”) filatelist sakupljač žigosanih maraka, pristaša ispunjenja određene uloge marke, sada počinje izmišljati i želi marku na pismu. Iz ovoga se vidi točno kako, kada, kamo i kome je pismo upućeno. Ova vrsta sakupljanja se zove *trčeca pisma*. Za razliku od ovih postoje pisma prvog dana tzv. *first day cover (FDC)*, koje su u upotrebu došle početkom tridesetih godina ovog stoljeća. Najčešće su, sa prigodnim žigom prvog dana kada je marka stavljena u opticaj. Svemu ovome treba dodati da postoje i *cjeline*. To su poštanske vrijednosnice – koverte i poštanske karte /dopisnice/.

Lj. Vujković Lamić

Ponos Subotice, Bačkin najbli- staviji dragulj Ivan Sarić DO POSLEDNJEG DAHA

Roden u Subotici 27. juna 1876. godine Sarić je još kao dete bio naklonjen sportu. Učestvovao je na čuvenim paličkim olimpijadama, prvo kao posmatrač, posle kao učesnik. Nepoznati Subotičanin je uz rame čuvenom mađarskom biciglisti **Tiboru Siglu**. Niko poput njeg neće, u to vreme sutona jednog i rađanja drugog veka, nanizati toliko pobjeda na biciklističkoj stazi. Godine 1897. pobjeđuje u Budimpešti sve rivale na deset kilometara. 1899. šampion je Austrije u Beču na 25 kilometara, a 1900. godine opet u Budimpešti pokazuje da mu nema ravnog u tadašnjoj Mađarskoj. Nemiran duhom, brzo se zagrejao i za fudbal. Našao se ne samo među osnivačima FK Bačke, nego je jedno vreme i

igrao za nju. Debitovao je u crveno-crvenobelom dresu 4. maja 1902. godine protiv budimpeštanskog BEAC-a (6:1). Boravak u Parizu 1909. godine kontakt sa „letilicama“ opredelice, međutim, njegov život u najzrelijem stvaralačkom dobu. Na trkalištu u Subotici, 16. avgusta 1910. godine, u prisustvu ogromnog broja ljudi, koji su došli privučeni „najavom događaja“ **Ivan Sarić** se u monoplovu vinuo put neba. Prvi u tadašnjoj Mađarskoj i na Balkanu. Njegovo ime ući će u mnoge vazduhoplovne i druge enciklopedije. Ime Ivana Sarića (1876-1966) subotički aero-klub danas nosi, počasnog člana vazduhoplovnog saveza Vojvodine i Jugoslavije, atletičara, bicikliste, motocikliste, automobilste, konstruktora i vozača aviona, jednog od osnivača SD Bačka. Ivan Sarić umro je 23. avgusta 1966. godine u Subotici, ne navršivši devedeset prvu godinu života.

Petar Kuktin

Bunjevačka narodna pripovitka

SKAKAVCOVA ŽALOST

Jedne godine udarila suša. Žega da se valjda i košulja pali na čoviku kad sunce pripeče. Što je lišća još ostalo i tom je jedva još srce zeleno.

Nije to dosta nevolje već vitar nanese još i skakavce. Naletili na selo i dok se prikrstiš opustošili sve zeleno. Među njima bio jedan proždrt ko provaljen. On se prvi napasio, pa odletio naprid i ukraj sela sio na visok jablan.

Sidi u tom visokom stocu, čeka da mu društvo krene i jedared samo počo plakat. Mater da su mu ubili ne bi tako jico.

Skakavci opustošili atar i digo se zeleni oblak, lete priko tog jablana. Oni odu, a ovaj proždrti ni da se makne, već samo suze roni. Naleti i njegov brat, pa se začudio:

– Šta se tebi dalo tako našao?!

– Još me pitaš?! A ne vidiš ti kak'u pustoš je suša naradila ovim sirotim ljudima, – pokaže on bratu na opašene usive.

*Pripovijedao: Ivan Vilov, Subotica
Zabilježio i obradio: Balint Vujkov*

U Subotici ovoga tjedna izišao prvi
godišnjak

KUD-a „Bunjevačko kolo“:

„DUŽIJANCA 93“

Kronična manjkavost pisane riječi o povijesno-kulturnim događajima, njenim značenjima i vrijednošću vezanih za Suboticu i njezinu okolicu, a koja se tiče Hrvata-Bunjevaca, nedostatak koordiniranosti nakladnika i nepostojanje njene promišljene politike, pokušalo je, vrlo uspješno, nadomjestiti novi subotički nakladnik KUD „Bunjevačko kolo“, luksuznim izdanjem svoga prvoga „Godišnjaka“, koji je posvećen prošlogodišnjoj „Dužijanci“.

Na 72 stranice, bogato opremljenog godišnjaka opširno je i temeljito prikazana kronologijskim redom svaka manifestacija „Dužijance 93“, data organizacijska shema, objašnjena njena svrha i cilj, te je prikazano što ona jeste (**A. Kopilović**), pojašnjena etimologija same riječi dužijanca (**B. Jegić**), a čitav je godišnjak protkan pjesmama subotičkih pjesnika, inspiriranih dužijancom (**V. Sekelj, L. Merковиć, I. Pančić, P. Vojnić Purčar, A. Sekulić...**). Godišnjak je likovno opremio **Ivan Balažević**, akademski slikar, a tehnički uredio **mr. arh. Ivan Hegediš**, dok je glavni i odgovorni urednik **Lazo Vojnić Hajduk**.

Zasigurno, u vrijeme opće besparice i objektivnih poteškoća (političke naravi), pojava ovoga godišnjaka više je nego vrijedan čin; čin koji zaslužuje pohvalu svima onima koji su na bilo koji način doprinjeli njegovom izlasku.

(I. Ž.)

Nama je dovoljno da znate za nas

FUNERO

OGLASI

● Prodajem pola dijela kuće (novogradnja), zaseban ulaz, u centru Kelebije. Za podrobnije informacije obratite se na telefon: 20-890. (A-001)

● Prodajem dva jutra zemlje na Bikovu. Tel.: 36-868 ili 39-221 (A-002)

● Sve vrste zidarskih poslova, po povoljnoj cijeni radimo. Pozovite na telefon: 37-633 (A-003)

● Prodajem moped „tomos - automatic“. Telefon: 43-466 (A-004)

● Prodajem veći jednosoban stan, A. Čarnojevića 73. Telefon: 35-432 (A-005)